

Jaarverslag 2010

Stichting Sportfondsen
Pensioenfonds

Inhoudsopgave

Jaarverslag	5
1. Profiel	7
2. Kerncijfers	11
3. Verslag van het verantwoordingsorgaan	13
4. Verslag van het intern toezicht	15
5. Verslag van het bestuur	17
Jaarrekening	37
6. Balans per 31 december 2010	38
7. Staat van baten en lasten over 2010	41
8. Kasstroomoverzicht over 2010	43
9. Toelichtingen	45
10. Toelichting grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	47
11. Risicobeheer en derivaten	51
12. Toelichting op de balans	55
13. Toelichting op de staat van baten en lasten	65
Overige gegevens	75
14. Bestemming saldo van baten en lasten	77
15. Actuariële verklaring	79
16. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	81

Jaarverslag

1. Profiel

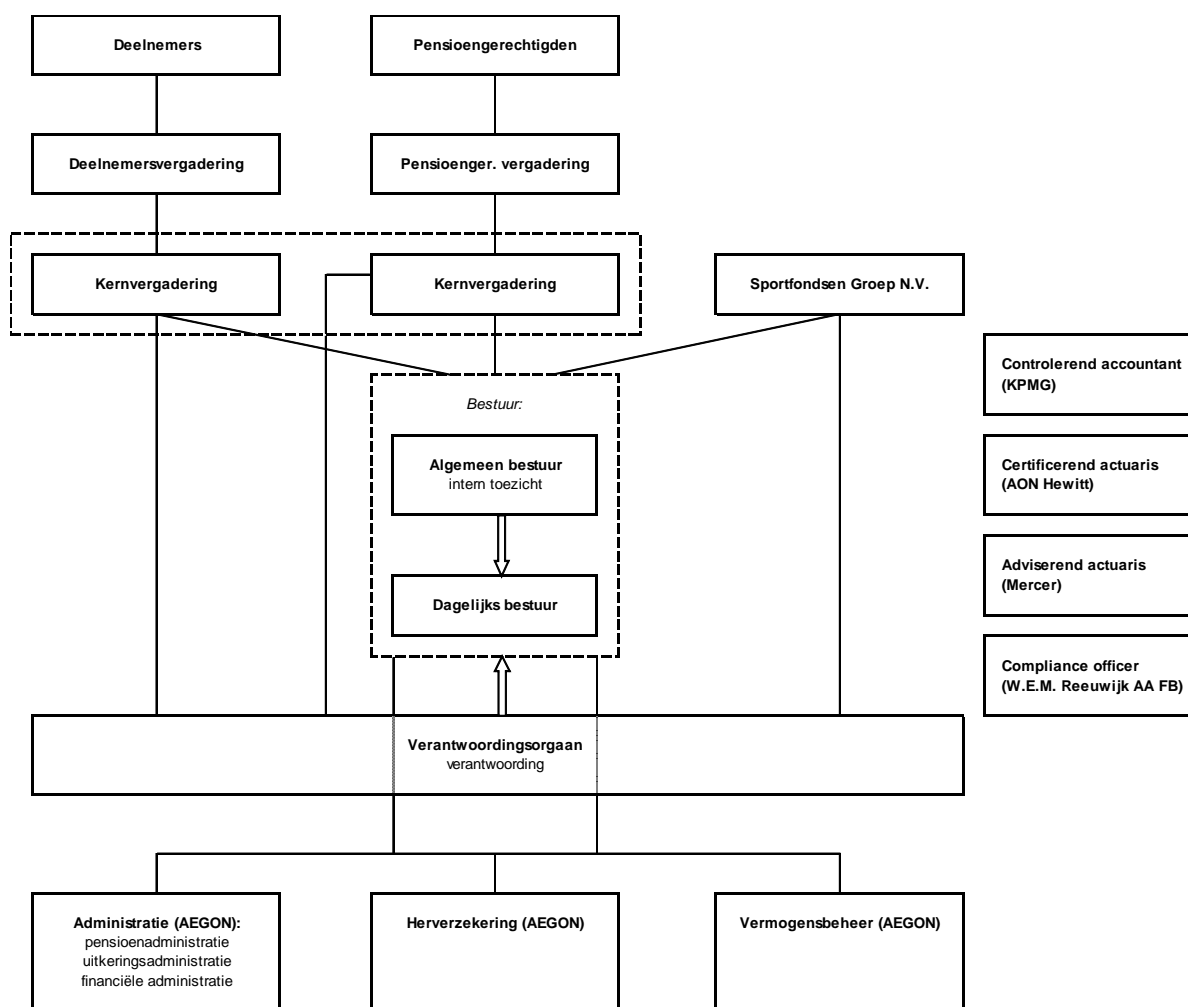
1.1. Doelstelling

De Stichting Sportfondsen Pensioenfonds heeft ten doel, overeenkomstig de bepalingen van de statuten en de op grond daarvan van kracht zijnde pensioenreglementen, de deelnemers en gewezen deelnemers, alsmede hun nagelaten betrekkingen of partner, te beschermen tegen geldelijke gevolgen van ouderdom, arbeidsongeschiktheid en overlijden.

Het pensioenfonds is statutair gevestigd in Amsterdam.

1.2. Organisatie

1.2.1. Organogram

1.2.2. Organen

De samenstelling van de belangrijkste organen binnen het pensioenfonds is als volgt:

	Functie	Vertegenwoordiging	Lid sinds	Eind duur
Algemeen bestuur				
Drs. R.P. van Leeuwen ¹	Voorzitter	Werkgevers	2003	2012
A.J. Witvoet ¹	Secretaris	Werkgevers	2008	2013
J. Visser ²	Plv secretaris	Pensioengerechtigden	2006	2010
Ir. Th. Bijl ²	Plv secretaris	Pensioengerechtigden	2010	2012
Drs. A. Draaisma	Plv voorzitter	Werknemers	2000	2011
S. Bruinings	Bestuurslid	Werknemers	2007	2010
Dagelijks bestuur				
E.J. Tromp	Voorzitter	Werkgevers	2008	-
J.H.E. Schmitz ³	Secretaris	Werknemers	2008	-

Ad ¹ De leden van het algemeen bestuur namens de geleding van de werkgevers hebben een stemrecht van 1,5 stem; de leden van het algemeen bestuur namens de werknemers en pensioengerechtigden hebben een stemrecht van 1 stem; het dagelijks bestuur is niet stemgerechtigd.

Ad ² De heer Visser is in september 2010 opgevolgd door de heer Bijl.

Ad ³ De heer Schmitz is sinds april 2011 gepensioneerd.

	Functie	Vertegenwoordiging	Lid sinds	Eind duur
Verantwoordingsorgaan				
Mr. A.W.A. Joosen	Voorzitter	Werkgevers	2008	2011
R.J. Stoop AA	Secretaris	Werknemers	2008	2011
Ir. G. Overdijkink ¹	Lid	Pensioengerechtigden	2008	2010
L. van Diggelen RA ¹	Lid	Pensioengerechtigden	2010	2011
Compliance officer				
W.E.M. Reeuwijk AA FB			2001	-

Ad ¹ De heer Overdijkink is eind december 2010 opgevolgd door de heer L. van Diggelen.

Bestuur

Het bestuur voert het beheer van het pensioenfonds en voert de in het reglement vastgelegde pensioenregeling uit. Tevens heeft het bestuur de verantwoordelijkheid tot het doen van pensioenuitkeringen aan de gepensioneerde deelnemers en nabestaanden van (gewezen) deelnemers en voor het voeren van de deelnemersadministratie. Het bestuur heeft deze taken - onder behoud van zijn verantwoordelijkheid - gedelegeerd aan de herverzekeraar.

Het algemeen bestuur is belast met het bepalen van het strategische kader van het fonds. Het strategisch kader omvat het beleid inzake de omgang met lange termijn risico's, premie, indexatie, beleggingen, dekkingsgraad en uitbesteding. Daarnaast houdt het algemeen bestuur toezicht op het dagelijks bestuur.

Het dagelijks bestuur is belast met het bepalen van het beleid van het fonds binnen het door het algemeen bestuur vastgestelde strategische kader. Daartoe behoren onder meer de volgende taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden:

- het besturen van het fonds en het vormgeven van het dagelijks beleid;
- het opstellen van beleids- en bestuursprocedures;
- het voorbereiden van besluiten van het algemeen bestuur;
- het uitvoeren van besluiten van het algemeen bestuur;
- het afhandelen van de activiteiten van het fonds en het uitvoering geven aan het uitbestedingsbeleid dat door het algemeen bestuur is vastgesteld voor zover dit is toegestaan op grond van wet- en regelgeving;
- uitvoering van de risicobeheersing op de langere termijn, en beleid op het gebied van premie, indexatie, beleggingen, dekkingsgraad en uitbesteding;
- monitoren of de pensioenreglementen, de statuten en de overige juridische stukken van het fonds voldoen aan de geldende wet- en regelgeving binnen de door de wet- en regelgeving gestelde termijn en het ondernemen van passende acties en maatregelen;
- het adviseren van het bestuur;
- het vertegenwoordigen van het fonds conform het bepaalde in de statuten.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan is bevoegd jaarlijks een algemeen oordeel te geven over:

- het handelen van het dagelijks bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere relevante informatie, waaronder de bevindingen van het algemeen bestuur;
- het door het dagelijks bestuur uitgevoerde beleid in het afgelopen kalenderjaar en het naleven van de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur;
- beleidskeuzes die op de toekomst betrekking hebben.

Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, bekend gemaakt en in het jaarverslag opgenomen.

Intern toezicht

Ten aanzien van het intern toezicht geldt dat het bestuur heeft gekozen voor het intern toezicht model 'One Tier Board'. Het algemeen bestuur houdt toezicht op het dagelijks bestuur.

Het intern toezicht vindt plaats doordat het algemeen bestuur het functioneren van het dagelijks bestuur kritisch beziet. Het algemeen bestuur in de rol van intern toezichthouder heeft in ieder geval de volgende taken:

- het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en -processen en de checks en balances binnen het fonds;
- het beoordelen van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd;
- het beoordelen van de wijze waarop het dagelijks bestuur functioneert en uitvoering geeft aan de aan haar toegekende taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden;
- het beoordelen van de wijze waarop het dagelijkse bestuur invulling geeft aan de strategische kaders en de uitvoering ervan;
- zich uit te spreken voorafgaand aan de indiening van een verzoek betreffende het disfunctioneren van het bestuur door het verantwoordingsorgaan bij de ondernemingskamer van het gerechtshof te Amsterdam in het kader van het recht van enquête.

Uitbesteding

Het bestuur heeft de pensioenadministratie, de beleggingsadministratie en de belegging van het vermogen van het pensioenfonds uitbesteed aan AEGON Levensverzekering N.V. die tevens als herverzekeraar optreedt. De condities van de uitbesteding zijn vastgelegd in de met de verzekeraar gesloten verzekerings-overeenkomst met inbegrip van de bijbehorende Service Level Agreement.

Het dagelijks bestuur houdt nauwgezet toezicht op de uitbestede werkzaamheden. In het verlengde hiervan is het bestuur verantwoordelijk voor het uitvoeren van controle maatregelen gericht op de juiste en volledige registratie van de gegevens van het pensioenfonds. De betreffende controlemaatregelen zijn gericht op de volgende controlegebieden:

- integriteit en deskundigheid van het dagelijks en het algemeen bestuur;
- administratie;
- juistheid van de door de werkgevers aangeleverde gegevens;
- vermogensbeheer.

Interne beheersingsorganisatie

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitvoeren van controlemaatregelen gericht op het adequaat beheersen van alle voorkomende bedrijfsprocessen, met inbegrip van een juiste en volledige registratie en verslaglegging van de gegevens van het pensioenfonds. Als uitvloeisel van die verantwoordelijkheid wordt gestuurd op het zoveel mogelijk beperken van risico's die samenhangen met uitbestede processen. Het algemeen en het dagelijks bestuur vergadert in beginsel ten minste vier keer per jaar om alle voorkomende aangelegenheden te bespreken en om te bezien of de voortgang van de processen naar behoren verloopt. Daarnaast vergadert het dagelijks bestuur zoveel als dat noodzakelijk wordt geacht. Voor wat betreft de controle op integriteit heeft het pensioenfonds een gedragscode opgesteld. Aangaande de toetsing op de in het bestuur aanwezige deskundigheid, hanteert het bestuur een deskundigheidsplan. De gedragscode en het deskundigheidsplan worden ten minste één maal per jaar aan de orde gesteld bij een bestuursvergadering.

De pensioenadministratie, de beleggingsadministratie en het vermogensbeheer zijn volledig uitbesteed aan de herverzekeraar; het secretariaat wordt gevoerd door het dagelijks bestuur. Het pensioenfonds heeft geen personeel in dienst, maar maakt voor wat betreft de te verrichten werkzaamheden gebruik van ingeleende krachten van Sportfondsen Nederland.

1.3. Betrokken externe partijen

Administrateur

AEGON Levensverzekering N.V., te Den Haag.

Vermogensbeheerder

AEGON Investment Management B.V., te Den Haag.

Accountant

De accountant van het fonds is KPMG Accountants N.V. te Amstelveen.

Certificerend Actuaris

De certificerend actuaris van het fonds is de heer dr. B.J. Wijers van AON-Hewitt Consulting te Amsterdam.

Adviserend Actuaris

De adviserend actuaris van het fonds is mevrouw A.M.J.H. van der Heijden AAG van Mercer (Nederland) B.V. te Den Bosch.

2. Kerncijfers

	2010	2009	2008	2007	2006
<i>Deelnemers (aantallen)</i>					
Actieven	2.212	2.284	1.872	1.966	1.963
Arbeidsongeschikten	74	70	75	74	95
Gewezen deelnemers	3.088	2.792	2.439	2.162	1.939
Gepensioneerden	701	601	534	469	468
	6.075	5.747	4.920	4.671	4.465
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Pensioenverplichtingen (o.b.v. 4%)	123.329	121.090	111.496	109.209	99.193
Pensioenverplichtingen (o.b.v. MW)	143.495	127.355	122.814	95.850	99.065
Overige technische voorzieningen *	0	0	0	0	534
Vermogen * ^	26.356	23.561	18.392	18.283	17.141
Dekkingsgraad (%)	118,4	118,5	115,0	119,1	117,2
Pensioenfonds dekkingsgraad (%) ^ ^	101,8	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Beleidsdekkingsgraad (%) ^ ^	n.v.t.	114,2	112,3	117,8	116,7
Indexatie actieven en wao-ers (%) ***	0,0	0,0	1,5	1,3	1,6
Indexatie slapers en trekkers (%) ***	0,0	0,0	1,5	1,3	1,6
Indexatie prepensioen (%) ***	0,0	0,0	1,5	1,3	0,0
Bijdragen werkgevers en werknemers	4.257	7.330	6.929	6.800	6.714
Pensioenuitkeringen	3.667	3.356	3.021	2.630	2.409
Belegde middelen *	146.018	131.955	114.537	115.656	111.528
Beleggingopbrengsten *:					
- direct	3.801	3.455	3.341	2.504	3.131
- indirect	3.009	12.204	-12.164	-838	-357
- beheerkosten	58	63	24	37	29
Totaal	6.868	15.722	-8.799	1.703	2.803
Intrestopbrengsten *	284	169	48	196	0
Overrentedeling *	2.127	2.947	-1.891	480	1.103
Beleggingsrendement (%) **	10,31	12,16	-3,44	1,41	2,50
Saldo staat van baten en lasten	2.795	5.169	109	1.142	1.780

* De beleggingsopbrengsten zijn vastgesteld conform de waarderingsgrondslagen van het fonds en hebben betrekking op de beleggingsportefeuille welke in het gesepareerd beleggingsdepot wordt aangehouden, alsmede de overige intrestbaten en –lasten. Daarnaast worden de intrestopbrengsten en overrentedeling afzonderlijk gepresenteerd; de intrestopbrengsten hebben enkel betrekking op de ‘eigen’ intrestbaten en –lasten van het fonds; dit betreft met name intrest op de rekening-courant met de herverzekeraar, alsmede met de aangesloten werkgevers (onder de nieuwe RJ610 betreft dit de resultaten welke in het boekjaar aan het fonds dienen te worden toegerekend). De werkelijke beleggingsopbrengsten zijn niet langer separaat zichtbaar in het resultaat, maar worden als ‘overrentedeling’ verantwoord. Voor de genoemde jaren heeft dit bedrag enkel betrekking op het rendement wat toe te wijzen is aan het vrije vermogen; het restant van de overrente (indien positief) wordt aangewend om de geactiveerde negatieve overrente in het depot in te lopen. Op het moment dat

de negatieve overrente in het depot volledig is gecompenseerd, zal de volledige overrente tot uitdrukking komen in de jaarcijfers van het fonds.

- ** Dit betreft het rendement dat wat is behaald op de beleggingen welke in het gesepareerde beleggingsdepot worden aangehouden; een en ander zoals in bovenstaande voetnoot is weergegeven. Als onderdeel van de afgesloten herverzekeringsovereenkomst is AEGON juridisch eigenaar van deze beleggingen; het economisch eigendom berust bij het fonds.
- *** Dit betreft indexatie per 1 januari van het betreffende verslagjaar.
- ^ Het 'vrije vermogen' belegd binnen het gesepareerde beleggingsdepot bij de herverzekeraar bedraagt € 20.105.247 (2009: € 18.035.639) en is als gevolg van de omzetting naar RJ610 separaat zichtbaar op de balans.
- ^^ De pensioenfonds dekkingsgraad betreft de verhouding tussen enerzijds het saldo van de belegde middelen ten opzichte van de voorziening pensioenverplichtingen op marktwaarde. Deze dekkingsgraad is vanaf boekjaar 2010 maatstafgevend voor het al dan niet toekennen van toeslagen. De beleidsdekkingsgraad betreft de verhouding tussen het vrije vermogen zoals wordt aangehouden in het gesepareerde beleggingsdepot ten opzichte van de voorziening pensioenverplichtingen op marktwaarde. Deze dekkingsgraad was tot en met boekjaar 2009 bepalend voor het al dan niet toekennen van toeslagen.

3. Verslag van het verantwoordingsorgaan

3.1. Verslag van het verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan is onafhankelijk en beoordeelt het door het bestuur gevoerde beleid, de gemaakte beleidskeuzes en de naleving van de principes voor goed pensioenfondsbestuur. Hierbij wordt tevens beoordeeld of het bestuur bij de genomen besluiten op een evenwichtige wijze met de belangen van alle belanghebbenden rekening heeft gehouden. In het verantwoordingsorgaan zijn de werknemers, de gepensioneerden en de werkgevers elk voor een derde vertegenwoordigd.

Wij hebben de jaarstukken van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds van het boekjaar 2010 beoordeeld. Dit betreft het verslag van het bestuur, de balans per 31 december 2010 en de staat van baten en lasten over 2010, evenals de bijbehorende toelichtingen. Daarnaast hebben wij betreffende het boekjaar 2010 ook het depotverslag, het beleggingsverslag, de notulen van de vergaderingen van het algemeen bestuur en die van de kernvergadering ingezien.

Het dagelijks bestuur heeft zich op 24 juni 2011 in een vergadering met het verantwoordingsorgaan over zijn beleid in 2010 verantwoord. Wij danken het bestuur voor zijn openheid. In die vergadering zijn de belangrijkste onderwerpen van het boekjaar aan de orde geweest. In het bijzonder zijn de aanpassingen van het pensioenreglement, het premiebeleid per 1 januari 2010, de verlenging van de herverzekering van de pensioenregeling en het kennisniveau van het bestuur besproken.

In het jaarverslag zijn de financiële consequenties van het nieuwe pensioenreglement duidelijk zichtbaar en deze zijn naar onze mening voldoende toegelicht. Het verantwoordingsorgaan achtte het op grond van de ter beschikking staande informatie en nadere toelichting door het bestuur niet nodig gebruik te maken van het recht op overleg met de actuaris, de accountant en de compliance officer. Het bestuur heeft ons meegedeeld welke werkzaamheden de compliance officer heeft vervuld. Het bestuur heeft tevens gemeld dat diens rol binnen het pensioenfonds in de nabije toekomst formeel zal worden vastgelegd. Hetzelfde geldt voor de uitvoering van diens taken.

Naar onze mening heeft het bestuur op correcte wijze gehandeld ten aanzien van de principes voor goed pensioenfondsbestuur, het volgen van wet- en regelgeving, de reglementen en het waarborgen van een integrale bedrijfsvoering. Het premie- en toeslagbeleid komt overeen het nieuwe vastgestelde beleid.

Op basis van de ontvangen jaarstukken en overige documenten, de toelichtingen die het bestuur tijdens de hiervoor genoemde vergadering heeft gegeven op het uitgevoerde en voorgenomen beleid en de beantwoording door het dagelijks bestuur van de vragen die het verantwoordingsorgaan schriftelijk en mondeling heeft gesteld, is het verantwoordingsorgaan van oordeel dat het bestuur in 2010 een evenwichtig beleid heeft gevoerd.

Op grond van onze bevindingen geven wij - met waardering voor het werk dat door het bestuur in 2010 is verricht - bij de opgemaakte jaarstukken over het boekjaar 2010 een positief oordeel over het handelen van het bestuur en de beleidskeuzes voor de toekomst.

Amsterdam, 27 juni 2011

A.W.A. Joosen
Voorzitter

R.J. Stoop
Secretaris

3.2. Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van het verslag van het verantwoordingsorgaan en dankt de leden van het orgaan voor bovenstaand positief oordeel.

4. Verslag van het intern toezicht

Aangezien het fonds het intern toezicht vorm heeft gegeven volgens het model 'One Tier Board', wordt hierbij verwezen naar het verslag van het bestuur.

5. Verslag van het bestuur

Alle bedragen in dit verslag luiden hele euro's, tenzij anders aangegeven.

5.1. Algemeen

5.1.1. Statuten, reglementen en ABTN

In het jaar 2010 zijn de statuten en het huishoudelijk reglement van het fonds niet gewijzigd. In verband met de wijziging van het pensioenregeling per 1 januari 2010 zal de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) in de loop van 2011 aangepast worden.

5.1.2. Bestuursvergaderingen

Het bestuur heeft in 2010 7 maal vergaderd, 1 keer afzonderlijk met het verantwoordingsorgaan en 2 keer met de kernvergadering. Deze vergaderingen hebben plaatsgevonden op:

- 11 februari 2010;
- 10 maart 2010 (tevens kernvergadering);
- 10 juni 2010;
- 24 juni 2010 (met verantwoordingsorgaan);
- 29 september 2010;
- 15 oktober 2010;
- 12 november 2010 (tevens kernvergadering).

Behandelde onderwerpen en besluitvorming

De belangrijkste onderwerpen en besluitvorming vanuit voornoemde vergaderingen betreffen de volgende:

- Aanpassing pensioenreglement en premiebeleid in relatie tot de gevolgen van Europese aanbesteding van zwembadexploitaties;
- Communicatiebeleid, in het bijzonder het zorgvuldig communiceren inzake startbrieven, uniform pensioenoverzicht, toeslagenbeleid en voorgestelde aanpassing pensioenreglement;
- Nieuwe herverzekeringsovereenkomst;
- Service Level Agreement herverzekeringsmaatschappij;
- Risicomanagement;
- ALM studie;
- Hoogte van de dekkingsgraad;
- Gevolgen van de nieuwe prognosetafels van het Actuarieel Genootschap;
- Strategische beleggingsallocatie, beleggingsbeleid en de resultaten van het vermogensbeheer;
- Mismatch duration van de beleggingen ten opzichte van de verplichtingen en het reduceren hiervan middels een LDO contract;
- Deskundigheidsplan van het bestuur;
- Toepassing van de gedragscode;
- Aanpassing beleidskader toeslagverlening;
- Verantwoording afleggen aan het verantwoordingsorgaan;
- Voorbereiding van de kernvergadering.

5.1.3. AFM en DNB

Met de inwerkingtreding van de Wet op het financieel toezicht per 1 januari 2007 heeft het pensioenfonds formeel te maken met twee toezichthouders. De AFM voor het zogenaamde gedragstoezicht en DNB voor het prudentiële toezicht.

Het fonds heeft tijdig aan zijn verplichtingen tot informatieverstrekking aan DNB voldaan. Gedurende het jaar heeft het fonds van de toezichthouders enkele brieven van algemene aard ontvangen

5.1.4. Functioneren van het pensioenfonds

Aan het pensioenfonds zijn geen boetes of dwangsommen dan wel een aanwijzing tot het volgen van een bepaalde gedragslijn opgelegd, door één van de toezichthouders (DNB of AFM). Ook is er geen bewindvoerder aangesteld en zijn er geen korte termijn- of lange termijn herstelplannen van toepassing.

5.1.5. Wet- en regelgeving

Diverse ontwikkelingen op het gebied van pensioen in het verslagjaar vormden de aanleiding voor nieuwe (voorstellen van) wetgeving. Het gaat hierbij onder meer om wetgeving ten aanzien van de AOW, de uitvoeringsmogelijkheden en Pension Fund Governance. Daarnaast worden er wijzigingen in de pensioenwetgeving en het financieel toetsingskader verwacht als gevolg van het op 4 juni 2010 gesloten Pensioenakkoord

Verhoging en uitstel AOW-leeftijd

Het vorige kabinet heeft in 2009 een wetsvoorstel ingediend om de AOW-leeftijd in twee stappen te verhogen: in 2020 naar 66 jaar en in 2025 naar 67 jaar. Voor degenen die geboren zijn vóór 1 januari 1955 blijft de AOW-gerechtigde leeftijd 65 jaar. De verhoging van de AOW-leeftijd zal grote gevolgen hebben voor de aanvullende pensioenregelingen, mede door het voorstel om ook het fiscale kader voor aanvullende pensioenregelingen aan te laten sluiten bij de nieuwe AOW-leeftijd. Het voorstel is uiteindelijk niet behandeld door het (demissionaire) kabinet.

Dat het optrekken van de AOW-leeftijd om verschillende redenen gewenst is wordt breed onderkend. De vergrijzing zet de betaalbaarheid van ons sociale stelsel onder druk doordat er steeds meer inactieven zijn per actieve. Bovendien dreigen op termijn grote tekorten op de arbeidsmarkt. Thans, in 2011, is het kabinet het eens geworden over een wetsvoorstel waarin de pensioengerechtigde leeftijd per 2020 wordt opgetrokken naar 66. Met name bij de vakorganisatie FNV leven hiertegen grote bezwaren. De besluitvorming bij de sociale partners is door het wetsvoorstel onder nog grotere druk komen te staan. De Raad van State heeft zich kritisch uitgelaten over het wetsvoorstel met het oog op de eerdere voornemens die het kabinet daarover kenbaar heeft gemaakt. Niettemin lijkt er thans voldoende consensus te zijn om deze verhoging in 2011 door het parlement goed te laten keuren.

Tevens is een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend waarin de mogelijkheid is opgenomen om de ingangsdatum van de AOW-uitkering na het bereiken van de 65-jarige leeftijd vrijwillig geheel of gedeeltelijk uit te stellen. Een latere ingangsdatum leidt tot een actuariële verhoging van de uitkering over de resterende uitkeringsperiode. De keuze om de ingang van de uitkering uit te stellen moet vóór het bereiken van de 65-jarige leeftijd worden gemaakt en is eenmalig. De behandeling is onder het vorige kabinet stopgezet, maar zal naar verwachting door het huidige kabinet verder worden behandeld.

Toeslagenlabel

De AFM heeft in december 2010 bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aandacht gevraagd voor een aantal knelpunten in het uit te oefenen toezicht. Eén van die punten betrof het gebruik van het toeslagenlabel in de standaardinformatie die de pensioenuitvoerder op grond van de Pensioenwet verplicht is te verstrekken. De AFM is van oordeel dat het label onvoldoende effectief is en om die reden dient te worden afgeschaft. Minister Kamp heeft bij brief dd. 27 januari 2011 een reactie gegeven op het signaal van de AFM. Ten aanzien van het gebruik van het label in de communicatie-uitingen heeft de minister aangegeven dat op basis van een nog uit te voeren evaluatie van de informatiebepalingen uit de Pensioenwet, zal worden vastgesteld of het label inderdaad kan worden afgeschaft. Omdat de minister wil voorkomen dat het label eerder tot verwarring leidt dan tot bruikbare informatie, staat hij pensioenfonds toe tot het moment dat besluitvorming over het gebruik van het label heeft plaatsgevonden, zelf de afweging te maken of het label bijdraagt aan de kwaliteit van de informatievoorziening aan hun (gewezen) deelnemers. Dit betekent dat pensioenfonds kunnen afzien van het opnemen van het label in de verplichte communicatie uitingen zonder dat daarmee de Pensioenwet wordt overtreden, als die afweging leidt tot de conclusie dat het label niet bijdraagt aan de kwaliteit van informatievoorziening aan de deelnemers en gewezen deelnemers. Het bestuur heeft daarom besloten vooralsnog af te zien van gebruik van dit label. Het is dan ook niet toegepast in de toeslagbrieven die in april 2011 zijn verstuurd.

Herverzekerde pensioenfonds en omgang kredietrisico

Op 1 februari 2011 is de herziening van het "Besluit financieel toetsingskader pensioenfonds" in werking getreden. Deze herziening houdt in dat volledig of gedeeltelijk herverzekerde fondsen voor het herverzekerde deel geen rekening meer hoeven te houden met het kredietrisico op de verzekeraar. De herziening heeft gevolgen voor de volgende twee onderdelen van het Besluit FTK:

- a) De berekening van het vereist eigen vermogen (VEV);
- b) De bepaling van de waarde van de vordering van het pensioenfonds op de verzekeraar.

Bij deze twee onderdelen kan het kredietrisico door fondsen buiten beschouwing worden gelaten in het jaarverslag.

Een fonds dat zijn risico's geheel of gedeeltelijk heeft herverzekerd bij een verzekeraar, is dan ook niet langer verplicht een vereist eigen vermogen voor het herverzekerde deel aan te houden. Overigens mag op vrijwillige basis door fondsen die hun risico's volledig of gedeeltelijk hebben herverzekerd toch rekening worden gehouden met het kredietrisico. De eventuele noodzaak tot het korten van pensioenaanspraken en – rechten van deelnemers vanwege het kredietrisico komt te vervallen. Ook heeft het kredietrisico geen invloed meer op besluitvorming ten aanzien van bijvoorbeeld individuele waardeoverdracht.

Overigens heeft de aanpassing geen betrekking op het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) van het fonds. In de brief aan de Tweede Kamer van 17 september 2010 over volledig of gedeeltelijk herverzekerde fondsen heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aangekondigd dat voor geheel of gedeeltelijk herverzekerde fondsen de eis van het MVEV in de toekomst altijd zal gelden.

DNB (De Nederlandsche Bank) heeft nu de bevoegdheid ermee in te stemmen dat fondsen die hun risico's volledig hebben herverzekerd bij een verzekeraar geen MVEV hoeven aan te houden. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft aangegeven deze wettelijke bevoegdheid te gaan schrappen.

Vooruitlopend op de inwerkingtreding wordt bij het opstellen van de jaarcijfers over 2010 reeds rekening gehouden met de herziene richtlijn.

Nieuwe actuariële grondslagen door stijgende levensverwachting

Voor de berekening van hun verplichtingen maken veel pensioenfonds gebruik van de door het Actuariële Genootschap (AG) gepubliceerde prognosetafels. De Nederlandsche Bank (DNB) verwacht van pensioenfonds dat ze zowel bij het vaststellen van hun verplichtingen als voor het nemen van beleidsbesluiten rekening houden met nieuwe inzichten in de gemiddelde levensverwachting.

Voor het jaarverslag over 2009 heeft het bestuur besloten de gevolgen van de toegenomen levensverwachting te volgen door de technische voorzieningen te verhogen. Omdat begin 2010 de nieuwe AG-tafels nog niet beschikbaar waren is er toen een voorlopig vastgestelde verhoging van 4,2% toegevoegd aan de voorziening per 31 december 2009. Nu dient de technische voorziening gebaseerd te worden op de nieuwe AG-tafels met aangepaste sterfteverwachting. Conclusie is dat:

- De technische voorziening in de jaarrekening 2009 is gebaseerd op de AG prognosetafel 2005-2050. Daarnaast is een opslag van 4,2% gehanteerd vooruitlopend op de nieuwe prognosetafels;
- Momenteel sluit het hanteren van de prognosetafel 2010-2060 het beste aan bij de vereisten ten aanzien van het hanteren van prudente waarderingsgrondslagen. Dit betekent een toename van circa 5,7% ten opzichte van de huidige grondslagen (AG Progosetafel 2005-2050). Daar bij de jaarrekening 2009 al rekening is gehouden met een opslag van 4,2% voor de toekomstige verbetering van de levensverwachting, zou dus 1,5% meer nodig zijn;

Het bestuur heeft besloten om met ingang van 1 januari 2010 de Prognosetafel 2010-2060 te hanteren. Dit houdt een extra verhoging van de voorziening in van circa 1,5% bovenop de in het vorig jaar reeds opgenomen schatting ad 4,2%. Met de keuze voor deze waarderingsgrondslagen voldoet het fonds aan de vereisten ten aanzien van het hanteren van prudente grondslagen zoals vastgelegd in wet- en regelgeving.

Toezichtthema's DNB 2010-2014

De kredietcrisis benadrukt het belang van een aanscherping van het toezichtkader voor banken (aanscherping Basel 2), verzekeraars (invoering Solvency 2) en pensioenfonds (evaluatie FTK). Een van de lessen uit de kredietcrisis is de noodzaak van een versterking van het macroprudentiële toezicht. De kredietcrisis heeft verder laten zien dat een aanpassing geboden is van het crisisinstrumentarium.

Toezicht op strategie en gedrag, verankering van nieuwe toezichtsraamwerken, beter risicomangement en scherper toezicht op én achter de cijfers vormen de speerpunten van het DNB toezicht voor 2011. Deze onderwerpen worden toegelicht in de gepubliceerde brochure Thema's DNB Toezicht 2011. Deze toezichtthema's 2011 sluiten aan op de Visie op Toezicht 2010-2014 en het Plan van Aanpak Cultuurverandering toezicht DNB.

Bedrijfsmodellen en strategie

Een belangrijke les naar aanleiding van de crisis is dat het toezicht meer vooruitblikkend moet zijn. Bij banken gaat DNB in 2011 de bedrijfsmodellen en strategie intensiever beoordelen, mede door scherper te kijken naar concentraties op de activazijde van de balans. Bij verzekeraars zal DNB de economische winstgevendheid van levensverzekeringsproducten tegen het licht houden. DNB richt haar aandacht verder op het vergroten van de weerbaarheid van de pensioenfonds en het versterken van de focus van besturen op de financiële risico's.

Gedrag en cultuur

Gedrag en cultuur van financiële instellingen hebben een grote invloed op beheerste bedrijfsvoering. DNB voert in 2011 op dit vlak diverse themaonderzoeken uit.

Verankering nieuwe toezichtraamwerken

Tevens wijst DNB de instellingen op aanpassingen in de regelgeving. De invoering van Basel III voor banken leidt tot hogere kapitaal-eisen en liquiditeitseisen. DNB let er op dat naast de voorbereidingen op Basel III, de implementatie en uitvoering van de CRD II en III op adequate wijze geschiedt. Ook is een toezichtraamwerk voor systeemrelevante instellingen in ontwikkeling. Voor verzekeraars worden in de komende jaren nieuwe eisen (Solvency II) van kracht, waarvoor zij tijdig voorbereidingen moeten treffen. En DNB zal bijdragen aan de herziening van het Financieel Toetsingskader voor pensioenfonds.

Beter toezicht door betere data

Cruciaal voor de effectiviteit van het toezicht is de kwaliteit van de door financiële instellingen aangeleverde cijfers. Naast aandacht voor de kwaliteit van deze cijfers richt DNB zich in 2011 meer op informatie achter de cijfers.

Aanpassing Financieel Toetsingskader (FTK)

In het verslagjaar is het door de Pensioenwet geïntroduceerde FTK geëvalueerd. In de evaluatie worden de volgende knelpunten binnen het FTK benoemd:

- het spanningsveld tussen reële ambitie en nominale zekerheid;
- het evenwicht tussen rendement en risico;
- de wijze waarop met volatiliteit en marktwaardering wordt omgegaan;
- de toereikendheid van de buffers;
- het waarmaken van de nominale zekerheidsmaat van 97,5%.

Pensioenakkoord

Op 4 juni 2010 hebben de sociale partners in de Stichting van de Arbeid (STAR) een akkoord gesloten over de AOW en de aanvullende pensioenen. Het akkoord bevat afspraken die er op zijn gericht de houdbaarheid van het Nederlandse pensioenstelsel te waarborgen zonder dat daardoor de fundamentele kenmerken van het stelsel - collectiviteit, solidariteit en verplichtstelling - worden aangetast. Omdat AOW en aanvullend pensioen direct op elkaar zijn afgestemd, zijn in het akkoord ook voorstellen gedaan voor het behoud van een toekomstbestendige AOW. De afspraken die in het Pensioenakkoord zijn opgenomen, sluiten grotendeels aan op de aanbevelingen van de eerder door het kabinet ingestelde Commissie Frijs en Commissie Goudswaard.

De kernpunten van het Pensioenakkoord zijn de volgende:

- Voorkomen van verdergaande automatische kostenstijging van de pensioenen in de tweede pijler. Doelstelling is, uitgaande van een stabiele kostendeckende premie, de pensioencontracten aan te passen aan de stijgende levensverwachting en deze schokbestendig te maken voor ontwikkelingen op de financiële markten. Dit vereist ook een daarop afgestemd financieel toetsingskader (FTK).
- De rekening van onvoldoende reservering in het verleden vanwege stijging van de levensverwachting mag niet alleen bij de jongere generaties komen te liggen. Gedacht wordt aan het verlagen van de toeslagambitie voor slapers en gepensioneerden, waardoor deze groep meer gaat bijdragen aan een betere solidariteit.
- De pensioenambitie en -verwachtingen van deelnemers moeten meer in lijn komen met de realistisch ingeschatte financiële mogelijkheden zodat verrassingen bij deze deelnemers zoveel mogelijk kunnen worden voorkomen.
- In de pensioenregeling blijft de solidariteit behouden en wordt deze evenwichtiger. De solidariteit wordt meer benadrukt en er komt meer ruimte voor individuele keuzemogelijkheden. Het nieuwe pensioencontract moet transparant zijn, zo compleet mogelijk, maar toch eenvoudig te begrijpen. Ook moet het contract uitvoerbaar zijn tegen zo laag mogelijke kosten.
- Deskundigheid bij pensioenbesturen verdient extra aandacht. Bij benoeming van bestuursleden dient door de benoemende organisaties meer rekening te worden gehouden met het door het pensioenfonds opgestelde profiel van de vacature.
- De aanpassingen van de AOW in de eerste pijler en de pensioenen in de tweede pijler dienen op elkaar te zijn afgestemd door in beide pijlers rekening te houden met de stijgende levensverwachting. Het voorstel is dat de AOW in 2020 wordt verhoogd naar 66 jaar. In 2025 zal de verhoging uit moeten komen op 67 jaar. Verder wordt bij vervroegd met pensioen gaan (niet eerder dan 65 jaar) een korting van 6,5% van de uitkering per jaar toegepast en bij uitstel van pensionering een verhoging van 6,5% van de uitkering. De AOW-uitkering zal met ingang van 2011 worden gekoppeld aan de ontwikkeling van de verdiende lonen.

Om uitvoering van het Pensioenakkoord mogelijk te maken zullen de wettelijke fiscale regels (het Witteveen-kader) per 1 januari 2011 aangepast moeten worden. Het akkoord gaat er van uit dat het kabinet daartoe zal overgaan.

In mei 2011 heeft de ministerraad ingestemd met een wetsvoorstel tot verhoging van de AOW-leeftijd van 65 naar 66 jaar in 2020 en met een voorstel tot aanpassingen op gebied van de fiscale grenzen voor pensioenopbouw in de tweede pijler. Laatstgenoemd voorstel houdt in dat de fiscale maxima voor pensioenopbouw worden verlaagd. De ministerraad is het eens geworden over een verlaging van het opbouwpercentage van 2% naar 1,75% voor eindloon en een verlaging van 2,25% naar 2% voor middelloon.

Stichting Financiering Voortzetting Pensioenverzekering (FVP)

De middelen van Stichting Financiering Voortzetting Pensioenverzekering (FVP) worden sinds 1989 gebruikt om de pensioenvoorziening voor werkloze werknemers vanaf veertig jaar tijdelijk voort te zetten. Stichting FVP levert op deze manier een bijdrage aan de beperking van de pensioenbreuk als gevolg van werkloosheid. Het bestuur van de Stichting FVP heeft in 2009 besloten de FVP-bijdrageregeling definitief te beëindigen op 1 januari 2011. Dit betekent dat alleen werknemers van 40 jaar en ouder die vóór 1 januari 2011 WW-gerechtigd worden, onder voorwaarden nog aanspraak op een FVP-bijdrage kunnen maken.

De beslissing van het FVP-bestuur is gebaseerd op de meest recente ramingen van de toekomstige vermogensontwikkeling van Stichting FVP. Deze ramingen laten zien dat de geraamde vermogensontwikkeling onvoldoende ruimte laat om de FVP-regeling te verlengen. Het FVP-bestuur heeft tevens besloten, als voorzorgsmaatregel tegen een eventueel vermogenstekort, de betalingen van de FVP-bijdrage van werknemers die in 2010 werkloos worden, op te schorten tot uiterlijk 1 januari 2014 en mogelijk te korten. Werknemers die vóór 1 januari 2010 werkloos zijn geworden, worden in principe niet getroffen door deze maatregel.

PPI / Multi-OPF

Op 1 januari 2011 is de 'Wet introductie premiepensioeninstellingen' in werking getreden. Een Premiepensioeninstelling (PPI) is een nieuwe pensioenuitvoerder die pensioenregelingen mag uitvoeren, maar daarbij geen risico's mag verzekeren (zoals langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid), en geen garanties over het rendement (de grondslag voor de uitkeringen) mag geven. Dat maakt de PPI met name geschikt voor de uitvoering van DC-regelingen, waarbij de premiebijdrage wel vaststaat, maar de hoogte van het uiteindelijke pensioen niet. Omdat er geen risico's mogen worden gelopen, zal de PPI op de uitkeringsdatum het opgebouwde kapitaal aan een verzekeraar of aan een pensioenfonds (als de deelnemer daar al pensioen heeft opgebouwd) moeten overdragen, zodat de verzekeraar of het pensioenfonds de uitkeringsfase kan verzorgen.

Op 1 januari 2011 is de wet 'Wijzigingen van de Pensioenwet in verband met het uitbreiden van de werkingssfeer voor ondernemingspensioenfondsen' in werking getreden. Hiermee wordt het mogelijk dat verschillende ondernemingspensioenfondsen kunnen samengaan, waardoor één ondernemingspensioenfonds (een Multi-opf) voor meerdere ondernemingen financieel afgescheiden pensioenregelingen kan uitvoeren. In geval van het samengaan van meerdere pensioenfondsen binnen één onderneming, bestaat de mogelijkheid om gescheiden vermogens aan te houden.

IFRS / RJ 271

Begin 2009 heeft de Raad van de Jaarverslaggeving besloten dat de complexe berekeningen in verband met de waardering van de pensioenvoorziening van niet-beursgenoteerde Nederlandse ondernemingen niet langer verplicht zijn. In dit verband is het onderscheid tussen een toegezegde pensioenregeling en een toegezegde bijdrageregeling komen te vervallen. Uitgegaan moet nu worden van de "verplichting aan de pensioenuitvoerderbenadering". Dit houdt in dat de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst- en verliesrekening wordt verantwoord. Aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst moet de rechtspersoon nog beoordelen of en zo ja welke verplichting naast de jaarlijkse premiebetaling leidt tot eventuele vermelding op de balans.

De bovenstaande wijzigingen gelden niet voor beursgenoteerde ondernemingen die voor hun verslaggevingregels onder IAS-19 vallen. Zij blijven verplicht tekorten of overschotten op de balans te verantwoorden.

Met betrekking tot de verwerking van herstellpremies en eventueel additionele verplichtingen die door de werkgever aan de pensioenuitvoerder worden voldaan (bijvoorbeeld in het kader van een herstelplan) heeft de Raad het volgende bepaald:

- indien de herstellpremies begrepen zijn in de reguliere premiebetalingen behoeven deze premies niet op de balans te worden opgenomen;
- indien uit de uitvoeringsovereenkomst / het uitvoeringsreglement blijkt dat de werkgever kan worden aangesproken voor herstel van het dekkings- of reservetekort moet wel een schatting worden gemaakt van het bedrag dat moet worden bijgestort. Dit bedrag zal als voorziening op de balans moeten worden opgenomen.

Pensioenregister: invoering per 1 januari 2011

In het verslagjaar zijn verdere stappen gezet voor de ontwikkeling van het Pensioenregister. Met ingang van 1 januari 2011 is het Pensioenregister operationeel. Daardoor kunnen (gewezen) deelnemers via het internet op een toegankelijke manier een overzicht krijgen van zowel de AOW als het aanvullend pensioen. Het Pensioenregister geeft daarbij inzicht in de opgebouwde en te bereiken rechten van zowel ouderdompensioen als nabestaandenpensioen.

5.2. Pensioenregeling

5.2.1. Inhoud pensioenregeling

Het pensioenfonds verleent aanspraken op ouderdoms-, pre-, nabestaanden- en wezenpensioen. De aanspraken worden verkregen op basis van een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling.

Per 1 januari 2009 is een tweetal wijzigingen doorgevoerd in de pensioenregeling:

- De pensioenopbouw bij indiensttreding en dienstverlating wordt bepaald op basis van het aantal dagen dat de deelnemer in dienst is geweest, waarbij een maand wordt gesteld op 30 dagen.
- De regeling voor aspirant-deelnemers is afgeschaft. Deze regeling maakte het mogelijk dat medewerkers die jonger zijn dan 21 jaar en die nog geen pensioenrechten opbouwen, onder bepaalde voorwaarden wel aanspraak konden maken op een nabestaandenpensioen. Deze groep betreft voornamelijk parttimers die nog geen partner hebben en meestal uit dienst treden voordat zij de leeftijd van 21 jaar bereikt hebben. Door de verplichtingen op basis van de Pensioenwet zou het handhaven van deze regeling leiden tot een onevenredige stijging van de administratiekosten.

Per 1 januari 2010 is de pensioenregeling vergaand afgestemd op de regeling van het bedrijfstakpensioenfonds, de Stichting Pensioenfonds Recreatie. In verband hiermee is de regeling als volgt aangepast:

- Het nabestaandenpensioen is op risicobasis verzekerd.
- De premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is gebaseerd op een 7 klassen-systeem.
- Deeltijdpensionering is mogelijk.
- De voorwaardelijke toeslagverlening van de actieve deelnemers is gebaseerd op de loonontwikkeling volgens de CAO Recreatie.
- De factoren voor de uitruil van ouderdomspensioen in nabestaandenpensioen zijn geactualiseerd.
- De factoren voor de uitruil van nabestaandenpensioen in ouderdomspensioen zijn geactualiseerd.

In de kernvergadering van 10 maart 2010 zijn bovenstaande wijzigingen goedgekeurd door de deelnemers en pensioengerechtigden. Namens de werkgevers heeft de directie van de Sportfondsen Groep instemming verleend.

5.2.2. Herverzekering

Het pensioenfonds heeft haar pensioenregeling herverzekerd bij AEGON Levensverzekering N.V. De verzekeringstechnische risico's zijn ondergebracht in een garantiecontract, welke loopt tot 31 december 2014. AEGON garandeert de tarieven tot en met de einddatum van de overeenkomst en daarna levenslang de op 31 december 2014 gefinancierde pensioenen.

Op basis van het garantiecontract deelt het pensioenfonds in de technische resultaten die worden behaald. Jaarlijks wordt het resultaat op sterfte, arbeidsongeschiktheid en mutaties vastgesteld en gereserveerd. Op de einddatum van de overeenkomst heeft het fonds recht op een aandeel van 70% in het gecumuleerde en operente technische resultaat. Een eventueel negatief technisch resultaat komt ten laste van AEGON.

AEGON heeft de tegenover de pensioenverplichtingen aangehouden beleggingen ondergebracht in een gesepareerd beleggingsdepot. Hierdoor ontvangt het pensioenfonds jaarlijks de overrente die in dit gesepareerd beleggingsdepot wordt gerealiseerd. Eventuele negatieve overrente wordt niet bij het pensioenfonds in rekening gebracht, maar doorgeschoven naar het volgende verslagjaar. Het saldo van de negatieve overrente aan het eind van boekjaar 2010 (ad € 10.056.460) zal eveneens worden verrekend met toekomstige positieve resultaten

5.2.3. Ontwikkelingen in de pensioenregeling

Per 1 januari 2010 zijn door het bestuur de volgende bedragen vastgesteld:

- Franchise per 1 januari 2010: € 11.604 (1 januari 2011: € 11.810; 1 januari 2009: € 11.407);
- De premiebijdrage van de aangesloten ondernemingen bedraagt 19,4% van de pensioengrondslag (2011: idem; 2009: 21,0% van het pensioengevend salaris);
- De premiebijdrage van de werknemers bedraagt 9,7% van de pensioengrondslag (2011: idem; 2009: 9,5% van de pensioengrondslag);
- De pensioenopbouw per jaar bedraagt 2,15% van de pensioengrondslag (2011/2009: idem).

5.2.4. Premies

Zuivere kostendekkende premie

Door het pensioenfonds is de zuivere kostendekkende premie vastgesteld als het totaal van de kosten van de jaarlijkse pensioeninkoop (op grondslagen van de herverzekeringsovereenkomst) vermeerderd met de pensioenuitvoeringskosten (inclusief garantiekosten). Volgens de Pensioenwet dienen de kosten van pensioeninkoop als onderdeel van de kostendekkende premie te worden vastgesteld op basis van dezelfde grondslagen als waarmee de marktwaarde van de voorziening pensioenverplichtingen wordt vastgesteld.

De doorsneepremie van het pensioenfonds is net niet voldoende om de zuivere kostendekkende premie te financieren. Echter, het verschil tussen de feitelijke en de kostendekkende premie wordt vanuit het met AEGON afgesloten contract gegarandeerd en betreft derhalve feitelijk een risico voor AEGON. De van de werkgevers en werknemers ontvangen bijdragen zijn voldoende om de daadwerkelijk door de herverzekeraar in rekening gebrachte premies (verhoogd met de kosten pensioenuitvoering) te voldoen.

De hoogte van de zuivere kostendekkende premie bedraagt voor 2010 € 4.314.510 (2009: € 6.348.233) en is als volgt bepaald:

	2010	2009
Kosten jaarlijkse pensioenopbouw	3.352.185	5.219.903
Kosten pensioenuitvoering	862.840	549.456
Garantievergoeding	99.485	578.874
Totaal	<u>4.314.510</u>	<u>6.348.233</u>

Bij de bepaling van de kosten jaarlijkse pensioenopbouw is uitgegaan van de opbouw op basis van marktwaarde, rekening houdende met de rentetermijnstructuur aan het eind van het voorgaande boekjaar.

Gedempte kostendekkende premie

Het fonds heeft een gedempte kostendekkende premie gedefinieerd als zijnde de kostendekkende premie op marktwaarde, rekening houdende met een rekenrente welke gelijk is aan de gemiddelde interne rekenrente op basis van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar over de laatste vijf jaren. Voor boekjaar 2010 komt deze gemiddelde interne rekenrente uit op 4,04%. De gedempte kostendekkende premie voor boekjaar 2010 is derhalve vastgesteld op basis van een (afgeronde) rekenrente van 4%.

De hoogte van de gedempte kostendeekkende premie bedraagt voor 2010 € 4.211.345 (2009: niet vastgesteld) en is als volgt bepaald:

	2010	2009
Kosten jaarlijkse pensioenopbouw	3.249.020	n.v.t.
Kosten pensioenuitvoering	862.840	n.v.t.
Garantievergoeding	99.485	n.v.t.
Totaal	4.211.345	n.v.t.

Uitgaande van bovenstaande is de feitelijke premie voldoende om de gedempte kostendeekkende premie te financieren.

Feitelijke premie

De totale jaarpremie voor de pensioenregeling bedraagt 19,4% van de pensioengrondslag (2009: 21,0% van het pensioengevend salaris). De werknemersbijdrage is 9,7% van de pensioengrondslag (2009: 9,5% van de pensioengrondslag).

Bij arbeidsongeschiktheid van een deelnemer wordt vrijstelling van premiebetaling verleend naar de mate waarin deze arbeidsongeschikt is, in lijn met het gebruikelijke 7-klassen systeem. Ter verkrijging van de premievrijstelling dient de W.I.A.-beschikking (voorheen W.A.O.) aan het pensioenfonds te worden overlegd.

De bij de aangesloten werkgevers in rekening gebrachte feitelijke premie bedraagt € 4.257.167 (2009: € 7.330.126). De daling van de premie wordt veroorzaakt door de aanpassing van de regeling en de wijze van vaststelling van de premiebijdrage; een en ander zoals bovenstaand is weergegeven.

5.2.5. Toeslagverlening (indexatie)

Het bestuur van het pensioenfonds heeft besloten om de opgebouwde pensioen- en prepensioenrechten van alle deelnemers per 1 januari 2011 niet te verhogen. Per 1 januari 2010 heeft eveneens geen verhoging van de opgebouwde pensioen- en prepensioenrechten plaatsgevonden.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft hiertoe besloten op grond van de slechte financiële positie van het fonds als gevolg van de wereldwijde financiële crisis.

Per ultimo 2010 is daarom geen 'nieuwe' voorziening getroffen voor de verhoging van de opgebouwde pensioen- en prepensioenrechten, anders dan voor de verhogingen met betrekking tot voorgaande jaren welke ultimo boekjaar administratief nog dienen te worden verwerkt; de voorziening voor verhogingen ultimo boekjaar bedraagt € 517.194 (2009: € 712.128).

Het bestuur zal voor wat betreft het toeslagenbeleid (indexatiebeleid) gebruik maken van de zogenaamde indexatiematrix variant D1. Hierbij vindt een voorwaardelijke toeslagverlening plaats op basis van een ex ante bepaalde maatstaf, waarbij het de ambitie is om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen aan (bijvoorbeeld) de prijsontwikkeling. Hierbij moet geëxpliciteerd worden op welke wijze wordt bepaald hoe hoog de daadwerkelijke toekenning zal zijn. Uit een continuïteitsanalyse (ALM-studie) blijkt welke gemiddelde toekenning op de lange termijn realistisch is (ten opzichte van de maximale toeslag).

De voorwaardelijke toeslagverlening wordt gefinancierd uit overrendementen. De premie bevat dus geen opslag voor toeslagverlening. In het financieringsbeleid moet omschreven zijn op welke wijze de toeslag wordt toegekend. Aangetoond dient dan te worden dat toekenning realistisch is.

De premiekortingsgrens bij het fonds is gelijk aan de situatie waarin de technische voorzieningen en het vereist eigen vermogen volledig door waarden zijn gedekt en de waarden die nodig zijn om de toeslagambitie volledig te verwezenlijken aanwezig zijn.

Tot en met 31 december 2010 wordt op de pensioen- en prepensioenrechten en de pensioen- en prepensioenaanspraken jaarlijks toeslag verleend van maximaal de stijging van de consumenten prijsindex (CPI, alle huishoudens), zoals vastgesteld door het CBS. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioen- en prepensioenrechten en pensioen- en prepensioenaanspraken worden aangepast, waarbij de hoogte van de beleidsdekkingsgraad bepalend is.

De beleidsdekkingsgraad is hierbij gedefinieerd als het quotiënt tussen het vrije vermogen dat wordt aangehouden in het gesepareerde beleggingsdepot enerzijds en anderzijds de voorziening pensioenverplichtingen berekend op marktwaarde.

Het bestuur heeft zich tot 2010 bij toeslagverlening laten leiden door het onderstaande beleidskader:

Beleidsdekkingsgraad	Indexatie
DG $\geq$ 135%	100% van CPI + eventueel extra indexatie
125% $\leq$ DG < 135%	100% van CPI
115% $\leq$ DG < 125%	50% van CPI
DG < 115%	geen indexatie

Vanaf 2010 is het toeslagenbeleid afgestemd op dat van het bedrijfstakpensioenfonds. Bij de toeslagverlening laat het bestuur zich leiden door de zogenaamde pensioenfonds dekkingsgraad volgens het onderstaande beleidskader:

Pensioenfonds dekkingsgraad	Toeslagenverlening
DG $\geq$ 117%	100% + eventueel extra toeslagverlening
105% $\leq$ DG < 117%	pro rato
DG < 105%	geen toeslagverlening

De pensioenfonds dekkingsgraad wordt als volgt bepaald:

Belegd vermogen op marktwaarde / voorzieningen op marktwaarde.

De hoogte van de pensioenfonds dekkingsgraad bedroeg 101,8% ten tijde van de bepaling van de toeslagen voor 2011. Derhalve is over 2010 geen toeslag verleend.

Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd en wordt geen premie betaald.

Per 1 januari 2011 is eveneens de maatstaf voor de voorwaardelijke toeslagverlening aan de actieve deelnemers gewijzigd. Analoog aan de pensioenregeling van de Stichting Pensioenfonds Recreatie wordt op de pensioenaanspraken van de actieve deelnemers jaarlijks toeslag verleend van maximaal de loonontwikkeling volgens de CAO Recreatie. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioenaanspraken worden aangepast, waarbij de hoogte van de dekkingsgraad bepalend is.

De over de jaren toegekende indexatie is als volgt:

	2011	2010	2009	2008	2007
Actieve deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	1,50%	1,30%
Gewezen en gepensioneerd deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	1,50%	1,30%
Prepensioenregeling	0,00%	0,00%	0,00%	1,50%	1,30%

Gedurende het boekjaar zijn geen indexaties van de opgebouwde pensioenaanspraken verwerkt, met uitzondering van een aantal incidentele gevallen (welke in het verleden door omstandigheden nog niet konden worden verwerkt). Ter financiering van deze incidentele indexaties is aan de herverzekeraar een koopsom betaald ad € 36.871. Daarnaast heeft een vrijval van de voorziening voor nog te verwerken indexaties voor arbeidsongeschikte deelnemers ad € 260.000 vrijgevallen. Belangrijkste oorzaak hiervan is dat deze voorziening in het verleden voorzichtigheidshalve werd vastgesteld als het totale nog te verwerken indexatiepercentage over de gehele schadereserve. Met ingang van 2010 is (met name als gevolg van de in het boekjaar verwerkte grote hoeveelheid schadegevallen uit het verleden; een en ander vanuit de in het jaarverslag 2009 reeds aangekondigde onderzoek) ervoor gekozen om deze indexatievoorziening voor de betreffende deelnemers op individueel niveau vast te stellen.

Ultimo boekjaar dienen de navolgende indexaties nog administratief te worden verwerkt:

- Indexatie arbeidsongeschikte deelnemers over de periode 1 januari 2002 tot en met 1 januari 2008 met (totaal) 16,74%. Hiervoor is ultimo boekjaar een voorziening opgenomen ad € 517.194.

Bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen ultimo boekjaar is reeds rekening gehouden met bovenstaande nog te verwerken indexaties.

5.2.6. Premies en koopsommen

Bij de aangesloten werkgevers is in rekening gebracht:

	2010	2009
Werkgeversgedeelte	2.061.268	5.129.807
Werknemersgedeelte	2.071.130	1.956.806
VUT-premie	124.769	243.513
Totaal	4.257.167	7.330.126

Voor boekjaar 2010 geldt dat de premiebijdrage van de werkgever en werknemer aan elkaar gelijk zijn. De in bovenstaande overzicht opgenomen hogere werknemersbijdrage wordt veroorzaakt door de inkoop van extra pensioenjaren welke door de werknemers zijn betaald.

De herverzekeringsmaatschappij heeft in rekening gebracht, inclusief alle vermelde opslagen (dit betreft de conform de verzekeringsovereenkomst, op basis van de 4%-reserve, verschuldigde bedragen):

	2010	2009
Bruto premies	2.982.338	4.447.287
Indexatiekoopsommen	(223.129)	102.662
Overige koopsommen	35.476	50.143
Afkopen aan het pensioenfonds	(2.930)	(3.163)
Garantiekosten	99.485	578.874
Totaal	2.891.240	5.175.803

De daling van de in rekening gebrachte premies en koopsommen wordt veroorzaakt door de wijziging van de regeling; met ingang van boekjaar 2010 wordt het nabestaandenpensioen verzekerd op risicobasis. Daarnaast was in 2009 (op basis van de oude overeenkomst met AEGON) sprake van een opslag op de premies ad 3,25% voor administratie- en mutatiekosten. Met ingang van de nieuwe overeenkomst (vanaf 1 januari 2010) worden dergelijke kosten separaat in rekening gebracht op basis van handelingentarieff; deze kosten vormen onderdeel van de post 'pensioenuitvoeringskosten' (zie tevens hoofdstuk 13.5).

Indien bij bovenstaande door de herverzekeraar in rekening bedragen tevens rekening wordt gehouden met de pensioenuitvoeringskosten (2010: € 862.840, 2009: € 549.456) kan reeds worden gesteld dat de door het fonds in rekening gebrachte premie kostendekkend is. Echter, bovenstaande door herverzekeraar in rekening gebrachte bedragen bevat tevens de ten laste van het boekjaar komende indexatiekoopsom.

Indexatiekoopsommen wordt niet gefinancierd vanuit de premiebijdragen en dienen derhalve bij de toetsing van de kostendekkende premie buiten beschouwing te worden gelaten.

Indien de indexatiekoopsommen in deze vergelijking niet worden meegenomen kan worden gesteld dat de door het fonds in rekening gebrachte premies hoog genoeg zijn om de aan de herverzekeraar verschuldigde premies (rekening houdende met de pensioenuitvoeringskosten) te voldoen.

5.2.7. Werkgevers- en deelnemersbestand

Op 31 december 2010 waren 66 (2009: 67) premiebetalende werkgevers aangesloten bij het pensioenfonds. In het jaarverslag 2009 werd melding gemaakt van 69 aangesloten werkgevers; dit is bij nader onderzoek onjuist gebleken. Het aantal ultimo 2009 is in het verslag 2010 aangepast en wijkt af van het verslag 2009.

Het verloop van de deelnemers in het boekjaar is als volgt:

	Actieven *	Gewezen deel- nemers	Ouder- doms- pensioen	Nabestaan- den- pensioen	Wezen- pensioen
Stand per 31 december 2009	2.354	2.792	482	109	10
- Nieuwe toetredingen	392	0	0	0	0
- Herintredingen	18	-18	0	0	0
- Dienstverlating	-398	398	0	0	0
- Pensionering	-72	-45	117	23	4
- Waardeoverdrachten	0	-25	0	0	0
- Overlijden	-4	-11	-12	-11	0
- Afkoop / afloop	0	0	-17	0	-3
- Overige oorzaken	-4	-3	-1	0	0
Stand per 31 december 2010	2.286	3.088	569	121	11

Ad * Waarvan 74 deelnemers (2009: 70) met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling.

5.3. Beleggingen

5.3.1. Beleggingsbeleid

De algemene doelstelling is een zo goed mogelijk rendement behalen binnen de randvoorwaarden van een aanvaardbaar risico.

Ten einde de beoogde pensioenuitkeringen op korte en lange termijn veilig te stellen, wenst het bestuur de toevertrouwde middelen op een verantwoorde en solide wijze te beleggen. Hoewel het rendement op de portefeuille een hoge prioriteit heeft, staan een defensief karakter van het beleggingsbeleid en een voorzichtige afweging van risico en rendement voorop.

Het pensioenfonds voert in overleg met de vermogensbeheerder een 'actieve' beleggingsstijl. Dit wil zeggen dat zal worden getracht op basis van marktvisie een hoger rendement te behalen dan de gekozen benchmark. Dit alles binnen de randvoorwaarden van een aanvaardbaar risico.

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het strategische beleggingsbeleid. Hieronder wordt verstaan de vaststelling van het doel en de stijl van het beleggingsbeleid, de strategische allocatie en bandbreedtes en de benchmarks.

De strategische allocatie is de verdeling van het vermogen over beleggingscategorieën waarbij op langere termijn optimalisatie van het rendement wordt verwacht. Randvoorwaarde is dat de pensioenverplichtingen nagekomen kunnen worden en het risico aanvaardbaar is.

Namens het fonds wordt belegd in een mix met 29% in wereldwijde aandelen en 71% in vastrentende waarden. Het beleggingsproces is gericht op waardetoevoeging door middel van een actief beleid over en binnen de beleggingscategorieën. Ten aanzien van aandelen heeft het actieve beleid betrekking op landen, sectoren en individuele bedrijven. Bij obligaties leidt het beleid bovendien tot het innemen van duration en yieldcurve posities.

Door te beleggen in het Long Duration Overlay (LDO) fonds wordt getracht de rentegevoeligheid van de vastrentende portefeuille meer in overeenstemming te brengen met de rentegevoeligheid van de verplichtingen. Het LDO-fonds bestaat uit swaps en een buffer die weer bestaat uit staatsobligaties. Door een klein deel van de strategische portefeuille in het LDO-fonds te beleggen wordt 50% van de dollar durationgap afgedekt. De dollar durationgap is het verschil tussen de gewogen duration van de verplichtingen en van de beleggingen. Jaarlijks wordt de renteafdekking herijkt.

De samenstelling van de beleggingsportefeuille per ultimo 2010 is weergegeven in onderstaande tabellen.

Mandaat			Beleggingscategorie	Portefeuille	
Minimum (%)	Strategisch (%)	Maximum (%)		Marktwaaarde (x € 1,000)	Tactisch (%)
24.0	29.0	34.0	Aandelen	45,542	31.2
61.0	71.0	81.0	Vastrentende waarden	100,711	69.0
- 5.0	0.0	5.0	Liquideiteiten	- 220	- 0.2
100.0			Totaal	146,033	100.0

Aandelen	Minimum (%)	Strategisch (%)	Feitelijk (%)	Maximum (%)	Benchmark
Wereld	100.0	100.0	100.0	100.0	MSCI ACWI (USD,GBP,JPY hedged to €) cst

Vastrentende waarden	Minimum (%)	Strategisch (%)	Feitelijk (%)	Maximum (%)	Benchmark
AEGON Hypothekenfonds	10.0	15.0	14.0	20.0	JP Morgan Gov. Bond Index Traded Neth.
AEGON Long Duration Overlay	1.4	3.6	3.0	7.2	Customized Long Duration Overlay Index
AEGON Tactical Interest Rate Overlay	1.0	2.0	1.7	3.0	Merrill Lynch Europ. Union Gov. Bond
AEGON European Credit Fund	10.0	15.0	19.6	20.0	Barclays Capital Euro Corp Bond Index
AEGON Euro AAA Bond Index Fund	46.0	64.4	61.7	82.0	Merrill Lynch EMU AAA Government Index

5.3.2. Beleggingsresultaten

Per ultimo 2010 vertegenwoordigen de beleggingen van het fonds een waarde van circa € 146 miljoen. Ten opzichte van 2009 is de waarde circa € 14 miljoen toegenomen.

In 2010 is een jaarrendement gerealiseerd van 10,31% na kosten inclusief het Long Duration Overlay Fund. Exclusief de rentehedge was het rendement 7,44%. Ten opzichte van de benchmark betekent dit een underperformance van 0,11%. In absolute zin is dit een sterk rendement.

Het World Equity Fund, waarbij de belangrijkste buitenlandse valutarisico's zijn afgedekt, kende een sterke absolute performance van 14,42% tegenover een benchmark met een performance van 13,28%. De vastrentende waarden hebben een rendement van 4,44% opgeleverd, ten opzichte van een benchmark van 4,95%. De underperformance van de vastrentende portefeuille is het gevolg van het tactisch rentebeleid, dat niet helemaal goed aansloot op de ontwikkeling op de financiële markten. Het European Credit Fund en het Hypothekenfonds daarentegen hebben een outperformance laten zien.

Op portefeuilleniveau voegde het Long Duration Overlay Fund circa 3% toe aan het rendement van het beleggingsdepot.

	december 2010			vierde kwartaal 2010			year to date		
	PF	BM	TW	PF	BM	TW	PF	BM	TW
Aandelen	5.72	5.62	0.09	9.77	9.23	0.49	14.84	13.28	1.37
Vastrentende waarden	- 0.93	- 0.96	0.03	- 2.74	- 2.56	- 0.18	4.44	4.95	- 0.49
Liquiditeiten									
Totaal excl. LDO (gewogen)	1.08	1.08	0.01	0.89	0.96	- 0.08	7.44	7.56	- 0.11
LDO	- 49.35			- 72.02			104.01		
Vastrentende waarden (incl. LDO)	- 3.27	- 1.37	- 1.93	- 7.16	- 6.19	- 1.03	8.64	5.87	2.62
Totaal voor kosten (gewogen)	- 0.64	0.78	- 1.41	- 2.47	- 1.73	- 0.75	10.59	8.30	2.12
Totaal na kosten (gewogen)	- 0.66	0.78	- 1.43	- 2.53	- 1.73	- 0.82	10.31	8.30	1.85

PF = portefeuille

BM = benchmark

TW = Toegevoegde waarde

5.3.3. Financiële markten

Het jaar 2010 was beleggers over het algemeen gunstig gezind. Dit gold vooral voor de zakelijke categorieën, zoals aandelen. De koersen van staatsobligaties en bedrijfsobligaties deden het ook grotendeels goed in 2010, maar kregen het zwaarder in het laatste kwartaal. De financiële situatie van de perifere landen in Europa zorgden voor stevige volatiliteit in staatsobligatiefondsen en een vlucht naar veilige havens, zoals Duitsland en Nederland. Deze bewegingen pasten heel goed in het beeld dat beleggers zich nog wel zorgen maakten over de economische groei, maar dat het economisch herstel zich ondertussen wel verder doorzette. Beurzen klommen zagezegd op tegen een muur van zorgen. De ontwikkeling van de rente heeft impact gehad op de prestatie van het staatsobligatiefonds. De vermogensbeheerder had een rentestijging verwacht in 2010, maar die bleef uit tot eind augustus. Bedrijfsobligaties hebben een mooi rendement laten zien door de gedaalde rente in 2010 en de verder gedaalde risicopremies op bedrijfsobligaties. Ditzelfde kan gezegd worden van het hypotheekfonds.

5.3.4. Beleggingsvooruitzichten

De vooruitzichten voor 2011 zijn gematigd positief. Vooral risicovolle beleggingen als aandelen, vastgoed en bedrijfsobligaties zullen de boventoon voeren. Aan de andere kant ziet AEGON ook nog voldoende risico's voor financiële markten. Er wordt rekening gehouden met beweeglijke markten en grote koersschommelingen. AEGON blijft daarom een relatief voorzichtige aanpak hanteren.

5.4. Financiële resultaten en stand van zaken

5.4.1. Solvabiliteit en liquiditeit

Liquiditeit

Het pensioenfonds kan aan zijn verplichtingen op korte termijn voldoen doordat de premiebijdragen van de aangesloten ondernemingen circa 7,0% hoger zijn dan de aan de herverzekeraar verschuldigde premies, verhoogd met de pensioenuitvoeringskosten.

Solvabiliteit

De financiële positie van het pensioenfonds komt tot uitdrukking in de zogeheten dekkingsgraad, die de verhouding aangeeft tussen het pensioenvermogen en de technische voorzieningen. Het pensioenvermogen is daarbij de som van de technische voorzieningen en het vermogen van het pensioenfonds.

De dekkingsgraad bedraagt per ultimo 2010 118,4% (2009: 118,5%).

Omdat het solvabiliteitsrisico is volledig afgedekt middels een garantiecontract met de herverzekeraar. Op basis van de bepalingen in de Pensioenwet dient het fonds met ingang van boekjaar 2010 een minimaal vereist eigen vermogen aan te houden; dit is vastgesteld op 25% van de jaarlijkse beheerkosten en bedraagt € 286.002 (te weten 0,2% van de technische voorzieningen). Het vereist eigen vermogen is gelijk gesteld aan 0.

Uitkomsten solvabiliteitstoets

De financiële positie van het pensioenfonds is naar de mening van de certificerend actuaaris voldoende.

Herstelplan

Onder invloed van de financiële crisis is de dekkingsgraad van veel pensioenfondsen eind 2008 sterk gedaald. Deze fondsen moesten voor 1 april 2009 een lange en een korte termijn herstelplan indienen bij DNB. Wat houden deze herstelplannen in?

Lange termijn herstelplan

Als de dekkingsgraad van een pensioenfonds onder het vereist eigen vermogen ligt, maar boven het minimaal eigen vermogen (105%), is er sprake van een reservetekort. Pensioenfondsen moeten in dat geval een lange termijn herstelplan opstellen. Dit plan bevat de concrete maatregelen waardoor het fonds binnen een termijn van maximaal vijftien jaar weer voldoet aan het vereist eigen vermogen. Door het herstelplan wordt voorkomen dat het herstel van een groot reservetekort naar achteren wordt verschoven.

Korte termijn herstelplan

Als een pensioenfonds minder eigen vermogen heeft dan het minimaal vereist eigen vermogen (105%), is er sprake van een situatie van onderdekking. Pensioenfondsen moeten in dat geval een korte termijn herstelplan opstellen. Het korte termijn herstelplan bevat de concrete maatregelen waardoor het fonds binnen een termijn van maximaal drie jaar weer gaat voldoen aan het minimaal vereist eigen vermogen. In geval van onderdekking kan niet worden geïndexeerd en wordt waardeoverdracht bemoeilijkt. Daarom is het in het belang van de deelnemers dat een dergelijke situatie tijdig wordt hersteld.

In 2009 heeft Minister Donner besloten tot de verlenging van de termijn voor korte termijn herstel van 3 naar 5 jaar.

Volledig herverzekerd

Gezien het feit dat het fonds volledig herverzekerd is, hoefde het fonds geen herstelplan op te stellen. Het bestuur is vanzelfsprekend continu bezig met het vormgeven van maatregelen die erop gericht zijn om de financiële situatie van het fonds te verbeteren.

5.4.2. Resultaat pensioenfonds

Het totaal resultaat over het boekjaar bedraagt € 2.794.835 (vorig jaar € 5.169.428). Voor het verkrijgen van inzicht in de verschillende verlies- en winstbronnen die tot dit resultaat hebben geleid is een actuariële analyse gemaakt. Het resultaat van deze analyse is in het onderstaande overzicht vermeld:

(Bedragen in euro)	2010	2009
Premiebijdragen werkgevers en werknemers	3.394.327	6.780.670
Kosten pensioenopbouw – garantiecontract	<u>(3.114.369)</u>	<u>(5.073.141)</u>
<i>Resultaat op premies</i>	<i>279.958</i>	<i>1.707.529</i>
Pensioenuitvoeringskosten	(862.840)	(549.456)
Bijdrage kosten (vanuit premiebijdragen)	<u>862.840</u>	<u>549.456</u>
<i>Resultaat op kosten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Ontvangen en betaalde intrest	<u>283.798</u>	<u>168.609</u>
<i>Resultaat op intrest</i>	<i>283.798</i>	<i>168.609</i>
Uitkeringen aan deelnemers	(3.617.845)	(3.315.556)
Afkopen aan deelnemers	(49.584)	(40.059)
Uitkeringen herverzekering - garantiecontract	3.617.845	3.315.556
Afkopen klein pensioen – garantiecontract	<u>49.584</u>	<u>40.059</u>
<i>Resultaat op uitkeringen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Binnenkomende waardeoverdrachten	208.198	16.741
Koopsommen waardeoverdrachten	(286.036)	(17.819)
Uitgaande waardeoverdrachten	(507.232)	(79.179)
Afkopen waardeoverdrachten	<u>563.434</u>	<u>90.442</u>
<i>Resultaat op waardeoverdrachten</i>	<i>(21.636)</i>	<i>10.185</i>
Toeslagverlening (niet vanuit premiebijdragen)	223.129	(102.662)
Uitkering overrente	2.127.446	2.946.854
Omvangskorting	0	9.873
Aandeel in technisch resultaat	(180.055)	410.883
Overige baten	<u>82.195</u>	<u>18.157</u>
<i>Overige resultaten</i>	<i>2.252.715</i>	<i>3.283.105</i>
Resultaat boekjaar	<u>2.794.835</u>	<u>5.169.428</u>

De daling van het resultaat op premies wordt veroorzaakt door de wijziging van de pensioenregeling waarbij met name de werkgeversbijdrage verlaagd is; een en ander zoals nader toegelicht in hoofdstuk 5.2.

De stijging van de pensioenuitvoeringskosten wordt met name veroorzaakt door de administratiekosten van de herverzekeraar. De kosten vormden tot en met boekjaar 2009 onderdeel van de kosten pensioenopbouw (dit betrof een opslag op de verschuldigde premies en koopsommen); met ingang van boekjaar 2010 worden deze kosten separaat in rekening gebracht op basis van handelingentarief.

Het negatieve aandeel in het technisch resultaat heeft betrekking op het in het jaarverslag 2009 vermelde onderzoek naar een aantal arbeidsongeschiktheidsgevallen welke in 2009 nog niet waren verwerkt, maar welke wel betrekking hebben op de afgelopen winstdelingsperiode. Het verantwoorde resultaat betreft het aandeel van het fonds in de schades welke uit dit onderzoek naar voren zijn gekomen. Het technisch resultaat over het huidige boekjaar bedraagt negatief € 233.253; het aandeel van het fonds in dit resultaat bedraagt derhalve nihil.

5.4.3. Financiële vooruitzichten

De solvabiliteit van het fonds is in hoge mate afhankelijk van de ontwikkelingen op de financiële markten. Met name de ontwikkeling van de rentetermijnstructuur en de ontwikkeling op de aandelenmarkt zijn hierbij van belang. Het bestuur verwacht dat de onzekerheid op de financiële markten voorlopig zal aanhouden. Naar verwachting zal geen sprake zijn van een substantiële verbetering van de solvabiliteit op korte termijn. Het solvabiliteitsrisico is volledig afgedekt middels een garantiecontract met AEGON.

Als gevolg van de verlaging van de premiebijdragen van de aangesloten ondernemingen per 1 januari 2010, is het verschil tussen de premiebijdragen en de actuariële premie verkleind. Hierdoor zal de liquiditeit van het fonds naar verwachting minder toenemen.

De onzekerheid op de financiële markten leidt ertoe dat geen betrouwbare voorspellingen kunnen worden gedaan over de hoogte het financiële resultaat.

Ten aanzien van het deelnemersbestand bestaat het risico van een dalend aantal aangesloten accommodaties.

De aangesloten ondernemingen worden geconfronteerd met concurrentie bij de aanbestedingen die plaatsvinden in het kader van contractverlengingen met de gemeenten waar zij gevestigd zijn. De ervaring leert dat onder andere geconcurrereerd moet worden op de premiebijdragen voor de pensioenregeling. Tot 2010 kende het Sportfondsen Pensioenfonds een aanzienlijk hogere werkgeverspremie dan het bedrijfstakpensioenfonds, het Pensioenfonds Recreatie.

Om leegloop van het pensioenfonds te voorkomen, heeft het bestuur besloten om de pensioenregeling en de premiestelling gelijk te stellen aan die van het BPF Recreatie. Hierdoor is het risico van een dalend aantal deelnemers aanzienlijk verkleind. Door de aanpassing is de Sportfondsen Groep erin geslaagd een aantal exploitatie aanbestedingen te winnen. Dit heeft geleid tot vier nieuwe aansluitingen bij het fonds.

5.5. Pension Fund Governance

Het bestuur van het pensioenfonds streeft als eindverantwoordelijke uitvoerder van de door sociale partners overeengekomen pensioenregeling naar een optimale kwaliteit, zorgvuldigheid en openheid met betrekking tot die uitvoering. Het bestuur onderschrijft dan ook de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance, hierna PFG) die de Stichting van de Arbeid in 2005 heeft vastgesteld en thans zijn opgenomen in de Pensioenwet (PW) en zal deze principes naleven.

Hieronder volgt een beschrijving van hoe het bestuur invulling heeft gegeven aan de diverse principes.

5.5.1. Transparantie, communicatie en openheid

Het bestuur geeft inzicht in de besluitvormingsprocedures. Geldige besluiten kunnen door het bestuur genomen worden in vergaderingen waarin ten minste de helft van het aantal bestuursleden aanwezig is. Bovendien dient er ten minste één werkgeversbestuurslid en één werknemersbestuurslid aanwezig te zijn.

Het bestuur publiceert jaarlijks een jaarverslag dat voldoet aan de eisen die het Burgerlijk Wetboek en de Raad voor de Jaarverslaggeving daaraan stellen. Het jaarverslag wordt tevens gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel waar het pensioenfonds ingeschreven staat.

Geïnteresseerden kunnen de statuten en het pensioenreglement van het pensioenfonds opvragen bij het fonds.

In 2009 heeft het bestuur het communicatiebeleid van het fonds vastgelegd in een communicatiebeleidsplan en besloten tot het instellen van een communicatiecommissie. De communicatiecommissie heeft zich in het bijzonder beziggehouden met een zorgvuldige communicatie over de voorgestelde wijzigingen in de pensioenregeling en het premiebeleid. Naast een uitgebreide toelichting in de kernvergadering, zijn hiertoe informatiebijeenkomsten georganiseerd en is aan de belanghebbenden een brief gezonden. Tot slot zijn de deelnemers in de gelegenheid gesteld om aanvullend geïnformeerd te worden in een laatste informatiebijeenkomst, die een week voor de besluitvormende kernvergadering van 10 maart 2010 heeft plaatsgevonden.

Het bestuur van het fonds heeft besloten geen gebruik te maken van het toeslagenlabel. In overleg met een communicatie adviesbureau zijn brieven opgesteld over het toeslagenbesluit en verzonden aan alle belanghebbenden.

5.5.2. Bestuur

Integere bedrijfsvoering

Het beleid van het bestuur van het fonds is gericht op een integere bedrijfsvoering. Deze verantwoordelijkheid is vastgelegd in artikel 143 van de PW. Dit houdt onder meer in:

- een adequate administratieve organisatie en interne controle (AO/IC) en risicobeheersing;
- een analyse en beheersing van integriteitsrisico's;
- het voorkomen van belangenverstremgeling;
- een duurzame beheersing van (financiële) risico's.

Deze zaken zijn onder meer uitgebreid vastgelegd in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN), de gedragscode van het fonds en in het jaarverslag.

Functioneren van het bestuur

Het bestuur evalueert (jaarlijks) zijn functioneren zowel collectief als individueel aan de hand van een model.

5.5.3. Verantwoordingsorgaan

Het fonds heeft een verantwoordingsorgaan ingesteld waaraan het bestuur (ten minste één keer per jaar) verantwoording aflegt over het gevoerde beleid. In dit verantwoordingsorgaan zijn actieve deelnemers, pensioengerechtigden en de aangesloten werkgevers evenredig vertegenwoordigd. In het jaarverslag wordt het oordeel van het verantwoordingsorgaan weergegeven alsmede de reactie van het bestuur van het fonds hierop. Hierbij wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

Het reglement van het verantwoordingsorgaan en de hierop gewijzigde fondsstatuten zijn per 1 januari 2008 van kracht geworden. De benoeming van de leden van het verantwoordingsorgaan heeft plaatsgevonden in de vergadering van het algemeen bestuur van 16 januari 2008.

Zoals toegelicht in paragraaf 1.2.2 heeft zich in de samenstelling van het verantwoordingsorgaan in 2010 één personele mutatie voorgedaan.

5.5.4. Intern toezicht

Het algemeen bestuur heeft voor de inrichting van het intern toezicht gekozen voor het model 'One Tier Board'. Het algemeen bestuur houdt kritisch toezicht op het dagelijks bestuur van het pensioenfonds. Het dagelijks bestuur bestaat uit twee leden (zowel uit de werkgevers- als de werknemerszijde) welke door het algemeen bestuur worden benoemd.

De zittingstermijn van de leden van het dagelijks bestuur wordt bepaald door het algemeen bestuur.

5.5.5. Deskundigheidsbevordering

Ieder bestuur moet, om inzicht te krijgen in het deskundigheidsniveau van de individuele bestuursleden en te bepalen welk bestuurslid op een bepaald gebied nog opleiding nodig heeft, beschikken over een deskundigheidsplan. Het bestuur van het fonds beschikt reeds enige jaren over een deskundigheidsplan. In dit plan is per bestuurslid aangegeven in welke mate de deskundigheid aanwezig is en of op een bepaald terrein vergroting van de deskundigheid noodzakelijk is. Met het wettelijk incorporeren van de principes voor goed pensioenfondsbestuur is deskundigheidsbevordering meer dan voorheen een dynamisch onderwerp geworden. Dit is ook terug te vinden in de nieuwe opzet van het deskundigheidsplan.

Het bestuur bepaalt zelf hoe het benodigde deskundigheidsniveau bereikt zal worden. Concreet wordt daarom een opleidingstraject in het deskundigheidsplan opgenomen. Het deskundigheidsplan wordt jaarlijks aangepast en bevat objectieve criteria voor periodieke evaluatie.

Het bestuur heeft besloten om ook het Verantwoordingsorgaan in het deskundigheidsplan op te nemen. Een en ander heeft ultimo 2008 een nadere invulling gekregen.

In 2009 is de deskundigheid van de bestuursleden getoetst door middel van de SPO Kennisreflector. Hoewel is vastgesteld dat de deskundigheid van het bestuur als geheel voldoende is, heeft het bestuur gemeend dat het wenselijk is om het kennisniveau van de bestuursleden op enkele onderwerpen te verhogen.

5.5.6. Vergoedingsregeling

De voorzitter ontvangt een vaste vergoeding. De overige bestuursleden hebben recht op vacatiegeld voor het deelnemen aan bestuursvergaderingen en aan andere bijeenkomsten waar hun aanwezigheid gewenst is. Reis- en verblijfskosten door de bestuursleden in de uitoefening van hun functie gemaakt, worden vergoed. Ook de leden van het verantwoordingsorgaan hebben recht op vacatiegeld.

Ten aanzien van de hoogte van de vergoedingen geldt dat de zogenaamde SER-vergoedingen worden gevolgd.

5.5.7. Geschillenprocedure

Het fonds heeft een geschillenprocedure opgesteld. Geschillen kunnen worden ingediend bij de secretaris van de Commissie van Beroep. In het boekjaar zijn geen geschillen aanhangig gemaakt.

5.6. Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Het bestuur is van mening dat het pensioenfonds een maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft. Hierin past ook maatschappelijk verantwoord beleggen.

Dat betekent dat het bestuur de mening heeft dat het pensioenfonds niet belegt in ondernemingen die in strijd handelen met deze maatschappelijke verantwoording. AEGON, als vermogensbeheerder van het pensioenfonds, onderschrijft deze visie. De beleggers van AEGON sluiten met hun beleggingsbeleid aan bij de Code of Conduct die AEGON wereldwijd voert. Deze (hoge) standaarden gelden voor de bedrijven waarin AEGON belegt. De beleggingen volgens deze Code of Conduct sluiten actieve beleggingen in bedrijven die clusterbommen en chemische wapens produceren, ernstige milieuverontreinigende bedrijven en bedrijven die kinderarbeid toestaan uit.

Hierbij past de kanttekening dat de verschillende Social Responsible Indices verschillende maatstaven hanteren in hun definitievorming. En ook deskundige wetenschappers op dit gebied blijken nauwelijks in staat exact te formuleren hoe in hun ogen de grenzen van toelaatbare gradaties getrokken kunnen worden. Gezien het feit dat het maatschappelijk verantwoord beleggen sectorbreed een actueel onderwerp van gesprek is, volgt het bestuur de ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend.

Amsterdam, 30 juni 2011

E.J. Tromp
Voorzitter dagelijks bestuur

drs. A. Draaisma
Plaatsvervangend voorzitter algemeen bestuur

Jaarrekening

6. Balans per 31 december 2010

(Bedragen in euro en na bestemming van het resultaat)

Activa		2010	2009
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen			
Garantiecontracten	12.2.1	143.495.336	127.355.439
Overige vorderingen uit hoofde van herverzekeringsdeel technische voorzieningen	12.2.3	0	416.617
		143.495.336	127.772.056
Vorderingen en overlopende activa			
Vorderingen uit herverzekering	12.3.1	26.312.155	22.858.966
Overige vorderingen	12.3.2	217.401	571.648
		26.529.556	23.430.614
Overige activa			
Liquide middelen	12.4.1	64.289	89.218
Totaal activa		170.089.181	151.291.888

Passiva		2010	2009
Stichtingskapitaal en reserves			
Stichtingskapitaal	12.5.1	8	8
Wettelijke en statutaire reserves	12.5.2	26.356.440	23.144.988
Bestemmingsreserves	12.5.3	0	416.617
		26.356.448	23.561.613
Technische voorzieningen			
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	12.6.1	143.495.336	127.355.439
Overige schulden en overlopende passiva			
Overige schulden	12.7.1	237.397	374.839
Totaal passiva		170.089.181	151.291.888

7. Staat van baten en lasten over 2010

(Bedragen in euro)

Staat van Baten en Lasten		2010	2009
BATEN			
Premiebijdragen	13.1	4.257.167	7.330.126
Baten uit herverzekering	13.2	5.614.820	6.723.225
Overige baten	13.3	365.993	186.766
Totaal baten		10.237.980	14.240.117
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	13.4	3.667.429	3.355.615
Pensioenuitvoeringskosten	13.5	862.840	549.456
- Pensioenopbouw	13.6.1	3.039.528	4.259.955
- Indexering en overige toeslagen	13.6.2	(200.054)	121.837
- Rentetoevoeging	13.6.3	4.971.428	4.353.397
- Onttrekking voor pensioenuitkeringen	13.6.4	(3.667.429)	(3.355.615)
- Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	13.6.5	(74.091)	(60.361)
- Wijziging marktrente	13.6.6	10.192.517	(5.304.850)
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	13.6.7	(277.397)	(72.623)
- Wijziging uit hoofde van actuariële uitgangspunten	13.6.8	1.654.346	5.133.329
- Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	13.6.9	501.049	(533.556)
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		16.139.897	4.541.513
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	13.7	(16.139.897)	(4.541.513)
Kosten pensioenopbouw	13.8	2.891.240	5.175.803
Saldo overdracht van rechten	13.9	21.636	(10.185)
Totaal lasten		7.443.145	9.070.689
Saldo baten en lasten		2.794.835	5.169.428

Bestemming van resultaat	2010	2009
Wettelijke en statutaire reserves		
Mutatie Algemene Reserve	2.974.890	4.758.545
Mutatie Reserve technische winstdeling	(180.055)	410.883
Totaal bestemming van het resultaat	2.794.835	5.169.428

8. Kasstroomoverzicht over 2010

(Bedragen in euro)

	2010	2009
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	449.680	567.085
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	(245.083)	(270.405)
Betaalde premies herverzekering	(230.000)	(259.220)
	(25.403)	37.460
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	474	274
	(24.929)	37.734
Mutatie liquide middelen		
Liquide middelen ultimo	64.289	89.218
Liquide middelen primo	89.218	51.484
Mutatie liquide middelen	(24.929)	37.734

Bij de bepaling van het kasstroomoverzicht werd voorgaande jaren naast de eigen middelen van het fonds tevens rekening gehouden met de liquide middelen welke in het gesepareerd beleggingsdepot worden aangehouden. Getracht werd hiermee een beter inzicht in de totale kasstroom van het fonds te geven. Aangezien deze middelen niet tot uitdrukking op de balans van het pensioenfonds komen is besloten om met ingang van boekjaar 2010 in het kasstroomoverzicht enkel de eigen bankrekeningen van het fonds weer te geven. De vergelijkende cijfers zijn overeenkomstig aangepast.

9. Toelichtingen

9.1. Herverzekering

Het pensioenfonds heeft voor een periode van vijf jaar zijn pensioenregeling herverzekerd bij AEGON Levensverzekering N.V. Het verzekeringstechnische risico is ondergebracht in een garantie-overeenkomst die is ingegaan op 1 januari 2010 en een looptijd heeft tot 31 december 2014. De herverzekeringsmaatschappij garandeert de tarieven tot en met de einddatum van de overeenkomst en daarna levenslang de op 31 december 2010 gefinancierde pensioenen.

Het pensioenfonds deelt in de technische resultaten welke de herverzekeraar behaalt. Jaarlijks wordt het resultaat op sterfte, arbeidsongeschiktheid en mutaties vastgesteld en gereserveerd. Op de einddatum van de overeenkomst heeft het fonds recht op een aandeel van 70% in het gecumuleerde en opgerente technische resultaat. Een eventueel negatief technisch resultaat komt ten laste van de herverzekeringsmaatschappij.

De verzekeraar heeft de tegenover de pensioenverplichtingen aangehouden beleggingen ondergebracht in een gesepareerd beleggingsdepot. Hierdoor ontvangt het pensioenfonds jaarlijks de overrente die met dit gesepareerd beleggingsdepot wordt gerealiseerd. Eventuele negatieve overrente wordt echter niet bij het pensioenfonds in rekening gebracht, maar inclusief 4% intrest, doorgeschoven naar het volgende verslagjaar.

Vrij vermogen

Het pensioenfonds beschikt ultimo 2010 over een vrij vermogen dat bij de herverzekeraar is belegd in een gesepareerd beleggingsdepot van € 20.105.247 (2009: € 18.035.639).

Over dit vrij vermogen kan door het pensioenfonds te allen tijde vrij worden beschikt. Jaarlijks wordt op basis van het rendement van het beleggingsdepot een intrestbijschrijving aan dit vrije vermogen gedaan. Volgens de nieuwe richtlijnen RJ610 is deze post opgenomen als onderdeel van de vordering op de herverzekeraar.

Negatieve overrente

De (opgerente) negatieve overrente binnen het huidige garantiecontract met herverzekeraar AEGON bedraagt ultimo 2010 € 10.056.460 (2009: € 13.507.418), waarbij reeds rekening is gehouden met de activering van de negatieve overrente over het lopende boekjaar. Omdat er sprake is van een garantiecontract, wordt negatieve overrente niet rechtstreeks ten laste van het pensioenfonds gebracht, maar verrekend met mogelijke positieve toekomstige overrentes (na aftrek van de intrestbijschrijving aan het vrije vermogen). Voor deze intrestgarantie die met herverzekeraar is overeengekomen, is een garantiEVERGOEDING verschuldigd.

9.2. Technische winstdeling

De technische winstdeling wordt jaarlijks in het resultaat van het pensioenfonds verantwoord (op het moment van ontstaan) en niet op het moment van uitkering na afloop van de winstdelingsperiode (1 januari 2015).

Het 70% aandeel in het door de herverzekeraar gereserveerde (opgerente) technisch resultaat bedraagt ultimo boekjaar 2010 nihil, aangezien sprake is van een negatief technisch resultaat over boekjaar 2010 (ad € 233.253). Het gaat hierbij om een voorwaardelijke niet direct opeisbare vordering.

Het jaarlijkse aandeel in het technisch resultaat wordt vanuit de winstbestemming toegevoegd c.q. onttrokken aan de 'Reserve technische winstdeling' (voor zover sprake is van een gecumuleerd positief technisch resultaat over de lopende winstdelingsperiode).

In verband met de beëindiging van de winstdelingsperiode eind 2009 was reeds een voorschot ad € 1.000.000 aan het fonds uitgekeerd. Op verzoek van het fonds is in 2010 door de herverzekeraar onderzoek gedaan naar een aantal arbeidsongeschiktheidsgevallen welke mogelijk nog in de afgelopen winstdelingsperiode hadden moeten worden verwerkt. Dit onderzoek is in het boekjaar afgerond; hierbij is naar voren gekomen dat een aantalschadegevallen (ad € 267.796, aandeel fonds ad 70% € 187.457) inderdaad ten laste van de vorige winstdelingsperiode gebracht had moeten worden. Het negatieve technische resultaat (ad € 187.457) is in het boekjaar ten laste van het fonds gekomen. Het restant van de vordering uit hoofde van technisch resultaat, inclusief oprenting over het boekjaar (ad € 236.562) is in 2011 aan het fonds uitgekeerd.

10. Toelichting grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

10.1. Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ610), uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Voor zover niet anders vermeld worden activa en passiva op nominale waarde gewaardeerd. Activa en passiva in vreemde valuta worden gewaardeerd tegen de koersen per balansdatum. De hieruit voortvloeiende koersverschillen worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen, waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

10.2. Opname in de balans of staat van baten en lasten

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

10.3. Schattingen en veronderstellingen

Bij toepassing van de grondslagen en de regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van het pensioenfonds zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

10.4. Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

10.5. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Vorderingen uit het herverzekeringscontract die classificeert als garantiecontract worden gelijk gesteld aan de hiertegenover staande voorziening voor pensioenverplichtingen. Bij de waardering van de vordering wordt rekening gehouden met de kredietwaardigheid van de herverzekeraar middels een afslag voor kredietrisico.

Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringsovereenkomsten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar.

In de toelichting op de balans dient, indien sprake is van een verzekeringcontract waarvoor een gesepareerd beleggingsdepot wordt aangehouden, het verloop van de beleggingen zichtbaar wordt gemaakt. Voor de grondslagen van die verloopoverzichten gelden de volgende waarderingsgrondslagen:

Obligaties, hypotheke en aandelen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Voor de participaties in AEGON fondsen betekent dit, dat de intrinsieke waarde per participatie als basis voor de berekening van de actuele waarde wordt gehanteerd.

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

Alle resultaten, zowel gerealiseerde als ongerealiseerde, worden onmiddellijk ten gunste respectievelijk ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

10.6. Vorderingen en overlopende activa

Voor zover noodzakelijk wordt op de vorderingen en overlopende activa een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

10.7. Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de markttrente.

Bij de berekening van de voorziening voor pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling van betaling wegens arbeidsongeschiktheid is verleend.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- a. De rentevoet is de DNB yield curve per einde jaar (rentetermijnstructuur).
- b. De sterfteskansen zijn ontleend aan de AG prognosetafel 2010-2060, waarbij rekening is gehouden met ervaringssterfte op basis van de tabel van Mercer.
- c. Bij de vaststelling van de voorziening ultimo 2009 is in verband met de verdere ontwikkeling van overlevingsgrondslagen op basis van de eind december 2009 door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde tafel AG 2003-2008 en de overeenkomstige tafel van de AG-prognosetafel een extra verhoging van 4,2% vastgesteld, teneinde te anticiperen op deze verdere ontwikkeling. In verband met het hanteren van de AG-prognosetafel is deze forfaitaire opslag komen te vervallen.
- d. Voor het partnerpensioen is aangenomen dat de partner drie jaar jonger is dan de verzekerde man en drie jaar ouder is dan de verzekerde vrouw.

e. Voor mannen worden de volgende gehuwdheidsfrequenties toegepast:

Leeftijd	Gehuwdheidsfrequentie
tot 18 jaar	0
van 18 tot 25 jaar	$0,01 + 0,07 (x-18)$
van 25 tot 35 jaar	$0,50 + 0,04 (x-25)$
van 35 tot 65 jaar	0,90
van 65 jaar en hoger	1

Voor vrouwen worden de volgende gehuwdheidsfrequenties toegepast:

Leeftijd	Gehuwdheidsfrequentie
tot 18 jaar	0
van 18 tot 25 jaar	$0,05 + 0,10 (y-18)$
van 25 tot 30 jaar	$0,75 + 0,02 (y-25)$
van 30 tot 50 jaar	0,85
van 50 tot 65 jaar	$0,85 - 0,01 (y-50)$
van 65 jaar en hoger	1

f. De netto premiereserve wordt verhoogd met een excassoreserve van 1,75% van de netto premiereserve.

g. De schadevoorziening voor verzekerden met vrijstelling van premiebetaling wegens arbeidsongeschiktheid is bepaald als de bruto koopsom voor het nog niet gefinancierde gedeelte van de verzekering.

10.8. Algemene kosten

De kosten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

10.9. Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

11. Risicobeheer en derivaten

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de aangesloten werkgevers en de deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele indexatie van opgebouwde pensioenrechten.

In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen

- Beleggingsbeleid;
- Premiebeleid;
- Herverzekeringsbeleid;
- Indexatiebeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyse ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in de jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (belegging)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

11.1. Actuariële risico's

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Langlevensrisico

Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld is verondersteld bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Ondanks dat voor de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen wordt uitgegaan van prudente sterftetekansen, blijft de kans aanwezig dat langer pensioen moet worden uitgekeerd dan is voorzien.

Kortlevensrisico

De kans bestaat dat een deelnemer in het pensioenfonds komt te overlijden en een nabestaanden en/of wezenpensioen ingaat, waarvoor een extra toevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen moet plaatsvinden. Dit noemen we het kortlevensrisico.

Zowel het langlevens- als kortlevensrisico is volledig herverzekerd op grond van de met de herverzekeraar gesloten verzekeringsovereenkomst. Dit betekent dat negatieve gevolgen uit hoofde van dit risico voor rekening van de verzekeraar komen.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat voorzieningen moeten worden getroffen in verband met arbeidsongeschiktheid van deelnemers waardoor vrijstelling van premiebetaling en/of een arbeidsongeschiktheidspensioen wordt toegekend. Als de mutatie van de voorziening voor arbeidsongeschiktheid in een jaar uitgaat boven de beschikbare premie(opslag) is sprake van een verlies op arbeidsongeschiktheidsrisico.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico is volledig herverzekerd op grond van de met de herverzekeraar gesloten verzekeringsovereenkomst. Dit betekent dat negatieve gevolgen uit hoofde van dit risico voor rekening van de verzekeraar komen.

11.2. Belangrijkste beleggingsrisico's

Marktrisico

Marktrisico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen, commodities, private equity en vastgoed) verandert door veranderingen in de marktprijzen voor deze waarden. Het structurele marktrisico wordt beheerst binnen het ALM-proces. Daarin wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. De feitelijke beleggingsmix mag binnen vastgestelde bandbreedtes afwijken van de ALM-beleggingsmix. Voor de beheersing van het marktrisico in samenhang met het renterisico wordt gebruik gemaakt van actieve weging van de diverse assetcategorieën en incidenteel gebruik van derivaten.

Valutarisico

De koersverschillen van buitenlandse valuta's ten opzichte van de euro zijn van invloed op het vermogen van het pensioenfonds. Het valutarisico behoeft alleen voor de zakelijke waarden naar euro's afgedekt te worden; deze afdekking heeft per 1 december 2007 plaatsgevonden.

11.3. Toeslagenrisico

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de ambitie de pensioenen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in rente, rendement, looninflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de indexatietoezegging voorwaardelijk is.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft zicht op de mate waarin kan worden geïndexeerd (ook wel aangeduid als de indexatieruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van een nominale rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid, wordt gebruik gemaakt van een benaderingswijze.

De nominale rente kan worden verminderd met een bepaald (vast) percentage dat de streefindexatie op lange termijn weergeeft. Ook kan gebruik worden gemaakt van de verwachte loon- of prijsinflatie (afhankelijk van het indexatiereglement).

11.4. Risico van financiële instrumenten

Het pensioenfonds heeft een garantiecontract bij AEGON Levensverzekering N.V. hetgeen betekent dat zij niet is blootgesteld aan prijsrisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico, kasstroomrisico en operationeel risico voor zover deze risico's samenhangen met de in het contract opgenomen financiële instrumenten.

Systeemrisico

Systeemrisico is het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale financiële markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van de beleggingsfondsen waarin het pensioenfonds participeert, niet langer verhandelbaar zijn en zelfs hun waarde verliezen. Dit risico is voor het pensioenfonds, evenals voor andere marktpartijen, niet beheersbaar.

11.5. Overige risico's

Matchingrisico

Dit is het verschil in rentegevoeligheid tussen de beleggingsportefeuille enerzijds en de verplichtingen anderzijds. In beginsel hebben de verplichtingen, vanwege de lange looptijden, een hogere rentegevoeligheid dan de obligaties in de beleggingsportefeuille. Een daling van de rente leidt dan tot een stijging van de verplichtingen, die slechts gedeeltelijk wordt goedge maakt door een stijging van de waarde van de obligatieportefeuille. Om dit risico te beheersen worden de beleggingen zo goed mogelijk afgestemd op de rentegevoeligheid van de verplichtingen. Dit is gedaan door toevoeging van het Long Duration Overlay Fund (LDO) aan de reeds bestaande portefeuille.

Bestuursrisico

Onder het bestuursrisico wordt het risico verstaan, dat het bestuur op deelgebieden qua kennis en know how tekort schiet, dit al dan niet veroorzaakt door niet voorziene bestuursvacatures. Dit risico wordt binnen de huidige opzet van het pensioenfonds beheersbaar geacht, mede gezien het feit dat het bestuur wordt bijgestaan door een actuair en beleggingsadviseur, alsmede op financieel gebied door een extern accountant.

Wel zal het bestuur – mede in het kader van Pension Fund Governance én ter beheersing van dit risico - extra aandacht besteden aan de benodigde deskundigheid.

Bestuurdersaansprakelijkheidsrisico

Feitelijk is het bestuurdersaansprakelijkheidsrisico géén risico dat het pensioenfonds raakt. Het gaat hier immers om de persoonlijke aansprakelijkheid van bestuursleden, nadat het fonds op zijn aansprakelijkheid is aangesproken, dan wel indien de aansprakelijkheidsclaim volledig zou moeten worden geweten aan de bestuursleden persoonlijk.

Dit laatstgenoemde risico wordt betrekkelijk gering geacht vanwege zaken als getoetste betrouwbaarheid, bewezen integriteit, geen persoonlijke belangen voor het bestuurderscollectief, geen beleggingshandelingen door bestuursleden en tot slot de zorgvuldige totstandkoming van bestuursbesluiten. Desalniettemin is een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering gesloten ter vermindering van dat risico.

Operationele risico's

Dit is het risico ten gevolge van niet afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Onder deze definitie vallen operationele gebeurtenissen zoals IT-problemen, tekortkomingen van de organisatiestructuur of interne controle, menselijke fouten, bijvoorbeeld de onjuiste afwikkeling van transacties, verkeerde verwerking van gegevens, fraude en externe bedreigingen. Dergelijke risico's worden beheerst door een strakke administratieve organisatie en interne controle, een calamiteitenplan plus uitwijkvoorziening en een gedragscode.

Het bestuur van het pensioenfonds ziet er dan ook op toe dat de administrateur voldoende maatregelen neemt om dit risico te minimaliseren. Hier hebben de Beleidsregels Uitbesteding ook aan bijgedragen. Los van hetgeen in de ABTN vermeld staat ter waarborging van een goede administratieve organisatie en interne beheersing beschikt AEGON ook over een calamiteitenplan en een gedragscode waaraan iedere medewerker zich dient te houden.

11.6. Risicoanalyse door De Nederlandsche Bank

Het toezichtsproces van DNB is er onder meer op gericht potentiële problemen te identificeren. Hiertoe is het noodzakelijk een actueel beeld te hebben van alle onder toezicht staande instellingen. Op basis van de risicoanalysemethode FIRM (Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode) worden alle onder toezicht van DNB staande instellingen systematisch in kaart gebracht.

Door de inherente risico's van instellingen en organisatie-onderdelen te typeren, en de gehanteerde beheersingsmaatregelen te analyseren wordt binnen de applicatie FIRM een risicoprofiel samengesteld. Op basis van dit risicoprofiel kunnen binnen het toezicht prioriteiten worden gesteld. FIRM neemt hiermee een centrale rol in binnen het toezichtsproces.

FIRM is in 2005 ontwikkeld ter vervanging van de eerder binnen DNB en de PVK ontwikkelde risicoanalysemethoden (RAST en MARS). Binnen de nieuwe methode is ervoor gekozen een expliciet verband te leggen met de bij wet opgedragen toezichtsdoelstellingen: solvabiliteit, liquiditeit, integriteit en beheer en organisatie. De methode bevordert een eenduidige analyse en de vastlegging dient als basis voor interne en externe verslaglegging.

12. Toelichting op de balans

12.1. Algemeen

Belegging in premiebijdragende onderneming(en)

Er vinden geen beleggingen plaats in de premiebijdragende ondernemingen.

Uitlenen van beleggingen

Binnen de AEGON Pools vindt security lending plaats. Over de uitgeleende stukken wordt een kredietrisico gelopen. Om dit kredietrisico zoveel mogelijk te beperken, zijn contractuele afspraken gemaakt ten aanzien van de te verkrijgen zekerheden (collateral). De beheerder toetst dagelijks of de collateral toereikend is en of voldaan is aan de contractuele afspraken.

In het boekjaar heeft geen security lending plaatsgevonden; de in het boekjaar ontvangen fee bedraagt nihil (2008: nihil).

Afdekkingstransacties

Het renterisico van de vastrentende portefeuille wordt afgedekt middels het zogenaamde Long Duration Overlay Fund.

12.2. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

12.2.1. Garantiecontracten

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2010	2009
Garantiecontracten met beleggingsdepot	<u>143.495.336</u>	<u>127.355.439</u>

Het verloopoverzicht van het herverzekeringsdeel van de technische voorziening is gelijk aan het verloop zoals opgenomen onder de toelichting op de voorziening pensioenverplichtingen onder punt 12.6.1 van de toelichting.

	2010	2009
Stand primo boekjaar	127.355.439	122.813.926
Pensioenopbouw	3.039.528	4.259.955
Indexering en overige toeslagen	(200.054)	121.837
Rentetoevoeging	4.971.428	4.353.397
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	(3.667.429)	(3.355.615)
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	(74.091)	(60.361)
Wijziging markttrente	10.192.517	(5.304.850)
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	(277.397)	(72.623)
Wijziging actuariële grondslagen	1.654.346	5.133.329
Overige mutaties	<u>501.049</u>	<u>(533.556)</u>
Stand ultimo boekjaar	<u>143.495.336</u>	<u>127.355.439</u>

12.2.2. Garantiecontracten met beleggingsdepot

Bij de garantiecontracten bestaat de mogelijkheid om de herverzekerde pensioenverplichtingen achter te laten bij de verzekeraar. Beleggingsresultaten komen, indien positief ten gunste van het pensioenfonds. Indien deze negatief bedraagt wordt het negatieve resultaat op de balans van het depot geactiveerd. Toekomstige positieve resultaten worden eerst aangewend om geactiveerde negatieve resultaten te verrekenen.

Bij dit contract is een gesepareerd beleggingsdepot geopend waarin de beleggingsportefeuille de volgende samenstelling en het volgende verloop kent (bedragen op marktwaarde).

Totaal beleggingen gesepareerd beleggingsdepot

Deze beleggingen zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

	2010	2009
Aandelen	45.542.304	39.151.219
Vastrentende waarden	95.993.518	86.562.871
Derivaten	4.701.094	6.374.917
Beleggingsvorderingen	(219.926)	(134.881)
Stand ultimo boekjaar	<u>146.016.990</u>	<u>131.954.126</u>

Aandelen

De samenstelling van deze post is als volgt:

	2010	2009
Aandelenbeleggingsfondsen	<u>45.542.304</u>	<u>39.151.219</u>

Het verloop van deze post is als volgt:

	2010	2009
Stand primo boekjaar	39.151.219	24.710.319
Aankopen	2.070.000	14.430.000
Verkopen	(1.350.000)	(9.880.001)
Waardeveranderingen	5.671.085	9.890.901
Stand ultimo boekjaar	<u>45.542.304</u>	<u>39.151.219</u>

Dit betreft participaties in het AEGON World Equity Fund (EUR).

Vastrentende waarden

De samenstelling van deze post is als volgt:

	2010	2009
Credit Funds	19.781.864	18.712.915
Hypotheke	14.121.176	13.990.222
Obligatiebeleggingsfondsen	<u>62.090.478</u>	<u>53.859.734</u>
Stand ultimo boekjaar	<u><u>95.993.518</u></u>	<u><u>86.562.871</u></u>

Het verloop van deze post is als volgt:

	2010	2009
Stand primo boekjaar	86.562.871	84.569.353
Aankopen	17.394.536	18.554.267
Verkopen	(8.576.273)	(18.652.642)
Waardeveranderingen	<u>612.384</u>	<u>2.091.893</u>
Stand ultimo boekjaar	<u><u>95.993.518</u></u>	<u><u>86.562.871</u></u>

De samenstelling van de vastrentende portefeuille kan als volgt worden weergegeven:

	2010	2009
AEGON European Credit Fund	19.781.864	18.712.915
AEGON Hypotheken Fonds	14.121.176	13.990.222
AEGON Euro AAA Bond Index Fund	<u>62.090.478</u>	<u>53.859.734</u>
Stand ultimo boekjaar	<u><u>95.993.518</u></u>	<u><u>86.562.871</u></u>

Bij bovenstaande overzicht is geen rekening gehouden met die delen van de voorziening welke geen feitelijke overrentedeling kennen. Dit betreft de aftrek van de voorziening in verband met de reserveverzekering per 1 januari 1990 en 1 januari 2000 (aftrek K(j) en K'(j)), een en ander conform de herverzekeringsovereenkomst). De waarde van K(j) ultimo 2010 bedraagt € 1.164.034 (2009: € 1.146.142); de waarde van K'(j) ultimo 2010 bedraagt € 2.810.235 (ultimo 2009: € 2.840.123).

Derivaten

De samenstelling van deze post is als volgt:

	2010	2009
Rentederivaten	<u>4.702.094</u>	<u>6.375.917</u>

Het verloop van deze post is als volgt:

	2010	2009
Stand primo boekjaar	6.375.917	5.354.999
Aankopen	1.971.256	1.042.787
Verkopen	(370.685)	(243.352)
Waardeveranderingen	<u>(3.274.394)</u>	<u>221.483</u>
Stand ultimo boekjaar	<u><u>4.702.094</u></u>	<u><u>6.375.917</u></u>

De samenstelling de beleggingen in derivaten kan als volgt worden weergegeven:

	2010	2009
AEGON Long Duration Overlay	3.040.712	4.421.229
AEGON Tactical Interest Rate Overlay	<u>1.661.382</u>	<u>1.954.688</u>
Stand ultimo boekjaar	<u><u>4.702.094</u></u>	<u><u>6.375.917</u></u>

Beleggingenvorderingen

De samenstelling van deze post is als volgt:

	2010	2009
Lopende interest liquide middelen	0	(12)
Overige vorderingen	<u>(219.926)</u>	<u>(134.869)</u>
Stand ultimo boekjaar	<u><u>(219.926)</u></u>	<u><u>(134.881)</u></u>

Ten aanzien van het herverzekeringcontract gelden de volgende bepalingen bij contractsbeëindiging:

De lopende verzekeringen worden premievrij gemaakt, waarbij de uitkeringsgarantie voor de volle duur van de verzekeringen blijft gelden. De voor deze garantie verschuldigde vergoeding zal ten laste van de overrente gebracht; indien de overrente in enig jaar niet toereikend is om de garantievergoeding te financieren, zullen deze niet in rekening worden gebracht, maar worden behandeld als negatieve overrente en worden verrekend met toekomstige positieve overrente.

Het systeem van technische winstdeling zal komen te vervallen.

12.2.3. Overige vorderingen uit hoofde van herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Hieronder zijn opgenomen vordering op AEGON Levensverzekering N.V. die niet onmiddellijk opeisbaar zijn. Het betreft de volgende posten:

	2010	2009
Te vorderen technisch resultaat	0	416.617

Met de herverzekeraar is een technische winstdelingsregeling overeengekomen. Het pensioenfonds krijgt 70% van de cumulatieve technische winst over de contractperiode 2010 tot en met 31 december 2014. Een cumulatief technisch verlies is geheel voor rekening van de herverzekeraar.

Het over het boekjaar behaalde technisch resultaat bedraagt negatief € 233.253. Ultimo boekjaar 2010 bedraagt het aandeel van het fonds in het (gecumuleerde) technisch resultaat derhalve nihil.

12.2.4. Kredietrisico herverzekeraar

Het pensioenfonds heeft haar verplichtingen ondergebracht bij AEGON Levensverzekering N.V. Op 6 oktober 2010 heeft Standard & Poor's de door haar over het voorgaande jaar afgegeven kredietrating van AA- voor boekjaar 2010 bevestigd. Op grond van deze rating behoeft het pensioenfonds geen kredietafslag toe te passen op de vorderingen uit hoofde van herverzekering.

Echter, als gevolg van de door AEGON ontvangen steun van de Nederlandsche Staat, is bepaald dat de kredietrating voor AEGON Levensverzekering N.V. niet mag worden gepubliceerd. Deze eis was gesteld door de Europese Commissie, teneinde een mogelijk concurrentievoordeel als gevolg van de ontvangen staatsteun te voorkomen. Als gevolg van dit vereiste heeft Standard & Poor's de vastgestelde rating per dezelfde datum ingetrokken. Dit betekent dat voor AEGON Levensverzekering N.V. formeel geen rating gepubliceerd is, waardoor voor de bepaling van het kredietrisico uitgegaan zou kunnen worden van een BBB-rating.

Echter, als gevolg van een herziening van het Besluit Financieel Toetsingskader pensioenfondsen (Besluit FTK) op 1 februari 2011, is het pensioenfondsen toegestaan het kredietrisico buiten beschouwing te laten bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen en de waardering van de vordering op de herverzekeraar op marktwaarde.

Het bestuur heeft gezien de positieve ontwikkeling van de solvabiliteit van AEGON Levensverzekering N.V. (hetgeen onder meer is vertaald in de bevestiging van de rating door Standard en Poor's) besloten om geen kredietafslag te bepalen op de vordering op de herverzekeraar ultimo boekjaar.

12.3. Vorderingen en overlopende activa

12.3.1. Vorderingen uit hoofde van herverzekering

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2010	2009
Rekening courant AEGON Levensverzekering N.V.	6.206.908	4.823.327
Vrije reserve in gesepareerd beleggingsdepot *	20.105.247	18.035.639
Stand ultimo boekjaar	26.312.155	22.858.966

Ad * Binnen het gesepareerde beleggingsdepot worden naast beleggingen voor de voorziening voor pensioenverplichtingen ook beleggingen voor Vrije middelen aangehouden. Op de passivazijde van het depot is een vrije reserve opgenomen die hier op de balans van het pensioenfonds wordt verantwoord.

12.3.2. Overige vorderingen

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2010	2009
Te vorderen premies	198.355	565.044
Lopende interest liquide middelen	132	66
RC Sportfondsen Nederland (debet)	17.643	6.538
Vooruitbetaalde kosten	1.271	0
Stand ultimo boekjaar	<u>217.401</u>	<u>571.648</u>

Alle vorderingen hebben een looptijd van korter dan een jaar. Op de te vorderen premies is geen voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

12.4. Overige activa

12.4.1. Liquide middelen

Dit betreft saldi van rekeningen bij:

	2010	2009
ING (voorheen Postbank)	6.467	6.467
ING Bank	57.822	82.751
Stand ultimo boekjaar	<u>64.289</u>	<u>89.218</u>

Alle liquide middelen zijn vrij opneembaar.

12.5. Stichtingskapitaal en reserves

12.5.1. Stichtingskapitaal

Het stichtingskapitaal bedraagt € 8 en is gedurende het boekjaar ongewijzigd.

12.5.2. Wettelijke en statutaire reserves

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2010	2009
Algemene reserve	<u>26.356.440</u>	<u>23.144.988</u>

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

	2010	2009
Stand primo boekjaar	23.144.988	17.386.443
Mutatie via resultaatsbestemming	2.974.890	4.758.545
Overboeking vanuit 'Reserve technische winstdeling' i.v.m. beschikbaarstelling	236.562	1.000.000
Stand ultimo boekjaar	<u>26.356.440</u>	<u>23.144.988</u>

12.5.3. Bestemmingsreserves

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2010	2009
Reserve technische winstdeling	<u>0</u>	<u>416.617</u>

Het verloop van de verschillende onderdelen van deze post is als volgt:

Reserve technische winstdeling

	2010	2009
Stand primo boekjaar	416.617	1.005.734
Mutatie via resultaatbestemming	(180.055)	410.883
Overboeking naar 'Algemene reserve' i.v.m. beschikbaarstelling	(236.562)	(1.000.000)
Stand ultimo boekjaar	<u><u>0</u></u>	<u><u>416.617</u></u>

12.5.4. Solvabiliteit en herstelplan

Solvabiliteit

De solvabiliteit van het pensioenfonds is als volgt:

	2010	2009
Minimaal vereist eigen vermogen	<u>286.002</u>	<u>0</u>
Vereist eigen vermogen	<u>0</u>	<u>0</u>

Volgens de Pensioenwet dient een pensioenfonds een minimaal vereist dan wel vereist eigen vermogen aan te houden. Voor het aanhouden van een minimaal vereist eigen vermogen kon tot 1 januari 2010 een vrijstelling van DNB ontvangen worden.

Ultimo boekjaar 2010 is het minimaal vereist eigen vermogen gelijk gesteld aan 25% van de jaarlijkse beheerkosten. Het totaal van de beheerkosten bedraagt € 1.144.009 en bestaat voor € 862.840 uit pensioenuitvoeringskosten en voor € 281.169 aan vaste en variabele beheerkosten. Op basis hiervan bedraagt het minimaal vereist eigen vermogen € 286.002.

Het vereist eigen vermogen is vastgesteld op 0.

Het vereist eigen vermogen dient zodanig van omvang te zijn dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de technische voorzieningen.

De dekkingsgraad van het fonds op basis van het FTK bedraagt eind 2010 118,4% (2009: 118,5%). De dekkingsgraad is berekend volgens de volgende formule:

(Balanstotaal Activa -/- Ov. Techn. Voorz. -/- Ov. Voorz. -/- Ov. Schulden)

* 100%

Technische Voorzieningen

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als toereikende solvabiliteit. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van een standaard model zoals voorgeschreven door DNB.

12.6. Technische voorzieningen

12.6.1. Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

	2010	2009
Actieve deelnemers	46.897.012	45.008.406
Arbeidsongeschikte deelnemers	6.076.529	5.718.790
Gewezen deelnemers	32.696.727	29.625.462
Pensioentrekkenden	55.385.246	44.846.519
Netto voorziening pensioenverplichtingen	141.055.514	125.199.177
Excassovoorziening	2.439.822	2.156.262
Stand ultimo boekjaar	<u>143.495.336</u>	<u>127.355.439</u>

Het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds kan als volgt worden weergegeven:

	2010	2009
Stand primo boekjaar	127.355.439	122.813.926
Pensioenopbouw	3.039.528	4.259.955
Indexering en overige toeslagen	(200.054)	121.837
Rentetoevoeging	4.971.428	4.353.397
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	(3.667.429)	(3.355.615)
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	(74.091)	(60.361)
Wijziging marktrente	10.192.517	(5.304.850)
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	(277.397)	(72.623)
Wijziging actuariële grondslagen	1.654.346	5.133.329
Overige mutaties	501.049	(533.556)
Stand ultimo boekjaar	<u>143.495.336</u>	<u>127.355.439</u>

* De hoogte van het saldo voor boekjaar 2010 van de post 'wijziging marktrente' heeft betrekking op de hoogte van de rentetermijnstructuur; de bedroeg eind 2009 circa 3,88%, terwijl deze eind 2010 circa 3,46% bedroeg.

De posten in de Mutatie van de voorziening voor pensioenverplichtingen (met uitzondering van de regels 'wijziging marktrente' en wijziging 'actuariële uitgangspunten') zijn gebaseerd op de grondslagen zoals die zijn omschreven in Bijlage I en III bij de verzekeringsovereenkomst. Deze grondslagen zijn:

- a. De rentevoet bedraagt 4% per jaar.
- b. De sterftekansen zijn ontleend aan de overlevingstafel Collectief 2003. Voor mannen wordt voor het ouderdomspensioen over de gehele duur rekening gehouden met 1 jaar leeftijdsverlaging; voor het partnerpensioen van de verzekerde man wordt rekening gehouden met 2 jaar leeftijdsverhoging tot de pensioendatum en vindt daarna geen leeftijdsaanpassing plaats; voor het partnerpensioen van de medeverzekerde man vindt over de gehele duur geen leeftijdsaanpassing plaats. Voor vrouwen wordt voor het ouderdomspensioen over de gehele duur rekening gehouden met 2 jaar leeftijdsverlaging; voor het partnerpensioen van de verzekerde vrouw wordt rekening gehouden met 2 jaar leeftijdsverhoging tot de pensioendatum en vindt daarna geen leeftijdsaanpassing plaats; voor het partnerpensioen van de medeverzekerde vrouw vindt over de gehele duur 1 jaar leeftijdsverlaging plaats.

- c. Het tarief voor weduwenpensioen en weduwnaarspensioen wordt berekend naar een uniform leeftijdsverschil van 3 jaar (leeftijd man minus leeftijd vrouw is 3).
In geval van een partnerschap waarbij beide partners van gelijk geslacht zijn, wordt voor de toepassing van het tarief aangenomen dat de medeverzekerde van het andere geslacht is dan zijn of haar werkelijke geslacht.
- d. De partnerfrequenties (inclusief huwelijkspartners en geregistreerde partners) voor verzekeringen met partnerdekking volgens het vijfde CRC-rapport worden gehanteerd.
De gehuwdheidsfrequenties (inclusief geregistreerde partners) voor verzekeringen zonder partnerdekking volgens het vijfde CRC-rapport worden gehanteerd.
De partner- en gehuwdheidsfrequentie op 65-jarige leeftijd wordt ten behoeve van het uitruikbaar partnerpensioen gelijkgesteld aan 1.
Na de datum van ingang van het ouderdompensioen geschiedt reservering van het uitruikbaar partnerpensioen volgens het systeem bepaalde partner.
- e. De netto premiereserve wordt verhoogd met een excassoreserve van 1,75% van de netto premiereserve.
- f. De schadevoorziening voor verzekerden met vrijstelling van premiebetaling wegens arbeidsongeschiktheid is bepaald als de bruto koopsom voor het nog niet gefinancierde deel van de verzekeringen waarvoor vrijstelling van premiebetaling wegens arbeidsongeschiktheid is ingegaan.

Met de regels 'wijziging marktrente' en 'wijziging actuariële uitgangspunten' worden de mutaties vermeld die benodigd zijn om de voorziening pensioenverplichtingen te waarderen zoals het pensioenfonds deze op haar balans verantwoordt.

Op basis van recente ontwikkelingen zijn de actuariële grondslagen in het boekjaar aangepast. Met ingang van boekjaar 2010 zijn de sterftekansen ontleend aan de AG prognosetafel 2010-2060, waarbij rekening is gehouden met ervaringssterfte op basis van de tabel van Mercer. Bij de vaststelling van de voorziening ultimo 2009 is in verband met de verdere ontwikkeling van overlevingsgrondslagen op basis van de eind december 2009 door het Actuariel Genootschap gepubliceerde tafel AG 2003-2008 en de overeenkomstige tafel van de AG-prognosetafel een extra verhoging van 4,2% vastgesteld, teneinde te anticiperen op deze verdere ontwikkeling; deze verzwaaring is verantwoord als onderdeel van de wijziging actuariële grondslagen. In verband met het hanteren van de AG-prognosetafel is deze forfaitaire opslag komen te vervallen.

12.6.2. Korte omschrijving van de pensioenregeling

Het pensioenfonds verleent aanspraken op ouderdoms-, pre-, nabestaanden- en wezenpensioen. De aanspraken worden verkregen op basis van een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling.

Per 1 januari 2010 is de pensioenregeling vergaand afgestemd worden op de regeling van het bedrijfstakpensioenfonds, de Stichting Pensioenfonds Recreatie. In verband hiermee is de regeling als volgt aangepast:

- Het nabestaandenpensioen is op risicobasis verzekerd.
- De premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is gebaseerd op een 7 klassen-systeem.
- Deeltijdpensionering is mogelijk.
- De voorwaardelijke toeslagverlening van de actieve deelnemers is gebaseerd op de loonontwikkeling volgens de CAO Recreatie.
- De factoren voor de uitruil van ouderdompensioen in nabestaandenpensioen zijn geactualiseerd.
- De factoren voor de uitruil van nabestaandenpensioen in ouderdompensioen zijn geactualiseerd.

12.7. Overige schulden en overlopende passiva

12.7.1. Overige schulden

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2010	2009
Vooruitontvangen premies	18.209	16.054
Rekening-courant VUTBZ	95.231	55.956
Vooruitontvangen overgenomen pensioenverplichtingen	28.250	212.828
Nog te betalen accountantskosten	42.245	40.830
Nog te betalen actuariskosten	12.495	11.900
Nog te betalen administratievergoeding	25.428	17.509
Nog te betalen advieskosten	8.739	12.961
Nog te betalen overige kosten	6.800	6.798
Stand ultimo boekjaar	237.397	374.836

De nog te betalen accountantskosten hebben voor € 24.990 betrekking op de controle van het jaarverslag en de verslagstaten 2010 (2009: 24.000); het restant ad € 17.255 heeft voor een bedrag ad € 7.140 betrekking op de controle van de basisgegevens (2009: 8.330) en heeft voor een bedrag € 10.115 (2009: € 8.500) betrekking op de accountantscontrole van het verslag van het gesepareerd beleggingsdepot.

12.8. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

12.8.1. Geactiveerde overrente in gesepareerd beleggingsdepot

In het bij de herverzekeraar aangehouden gesepareerde beleggingsdepot is sprake van een zogenaamde geactiveerde overrente. Het fonds kent deling in de in het depot behaalde overrendementen (verschil tussen behaald beleggingsrendement en benodigde intrest); positieve resultaten worden ten gunste van het fonds in rekening-courant geboekt.

Eventuele negatieve rendementen worden niet ten laste van het fonds gebracht, maar worden in het depot geactiveerd en verrekend met eventuele toekomstige positieve rendementen. De hoogte van de geactiveerde negatieve overrente bedraagt ultimo boekjaar € 10.056.460 (ultimo 2009: € 13.507.418).

In de met de herverzekeraar afgesloten verzekeringsovereenkomst is bepaald dat, indien het fonds de overeenkomst niet verlengt en de op de einddatum van de overeenkomst opgebouwde aanspraken achterlaat bij de verzekeraar, de op dat moment aanwezige negatieve overrente volledig ten laste van de verzekeraar zal komen.

12.8.2. Langlopende verplichtingen

In de per 1 januari 2010 ingegane herverzekeringsovereenkomst is een zogenaamde Service Level Agreement (SLA) opgenomen. Dit betreft bepalingen omtrent de door de herverzekeraar te verrichten werkzaamheden, alsmede de hieraan verbonden kostenvergoeding. De SLA heeft een looptijd gelijk aan de herverzekeringsovereenkomst en loopt van 1 januari 2010 tot en met 31 december 2014.

13. Toelichting op de staat van baten en lasten

13.1. Premiebijdragen

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2010	2009
Werkgeversgedeelte	2.061.268	5.129.807
Werknemersgedeelte	2.071.130	1.956.806
VUT-premie	124.769	243.513
Totaal	4.257.167	7.330.126

Voor boekjaar 2010 geldt dat de premiebijdrage van de werkgever en werknemer aan elkaar gelijk zijn. De in bovenstaande overzicht opgenomen hogere werknemersbijdrage wordt veroorzaakt door de inkoop van extra pensioenjaren welke door de werknemers zijn betaald.

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 19,4% van de pensioengrondslag (2009: 21% van de loonsom). De kostendekkende premie en de feitelijke premie zijn als volgt:

	2010	2009
Feitelijke premie	4.257.167	7.330.126
Gedempte kostendekkende premie	4.211.345	n.v.t.
Zuivere kostendekkende premie	4.314.510	6.348.233

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.

Het fonds heeft een gedempte kostendekkende premie gedefinieerd als zijnde de kostendekkende premie op marktwaarde, rekening houdende met een rekenrente welke gelijk is aan de gemiddelde interne rekenrente op basis van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar over de laatste vijf jaren. Voor boekjaar 2010 komt deze gemiddelde interne rekenrente uit op 4,04%. De gedempte kostendekkende premie voor boekjaar 2010 is derhalve vastgesteld op een (afgeronde) rekenrente van 4%.

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie kan als volgt worden weergegeven:

	2010	2009
Kosten jaarlijkse pensioenopbouw	3.249.020	n.v.t.
Kosten pensioenuitvoering	862.840	n.v.t.
Garantievergoeding	99.485	n.v.t.
Totaal	4.211.345	n.v.t.

Op basis van bovenstaande kan worden gesteld dat de feitelijke premie voldoende is om de gedempte kostendekkende premie te financieren.

Het fonds heeft een zuivere kostendeekkende premie gedefinieerd als zijnde de kostendeekkende premie op marktwaarde, rekening houdende met de rentetermijnstructuur aan het eind van het voorgaande boekjaar.

De samenstelling van de zuivere kostendeekkende premie is als volgt:

	2010	2009
Kosten jaarlijkse pensioenopbouw	3.352.185	5.219.903
Kosten pensioenuitvoering	862.840	549.456
Garantievergoeding	99.485	578.874
Totaal	4.314.510	6.348.233

Op basis van bovenstaande blijkt dat voor boekjaar 2010 geen sprake is van een kostendeekkende premie. Echter, het verschil tussen de feitelijke en de kostendeekkende premie wordt vanuit het met AEGON afgesloten contract gegarandeerd en betreft derhalve feitelijk een risico voor AEGON. Indien eenzelfde vergelijking wordt gemaakt met de daadwerkelijk verschuldigde kosten (voor pensioenopbouw, pensioenuitvoering en garantievergoeding) blijkt het volgende:

	2010	2009
Kosten jaarlijkse pensioenopbouw	3.014.883	4.494.267
Kosten pensioenuitvoering	862.840	549.456
Garantievergoeding	99.485	578.874
Totaal	3.977.208	5.622.597

Op basis van bovenstaande blijkt dat de ontvangen premies afdoende zijn om de werkelijk verschuldigde kosten te financieren. Daarnaast is de feitelijke premie (zoals reeds eerder gemeld) voldoende om de gedempte kostendeekkende premie te financieren.

13.2. Baten uit herverzekering

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2010	2009
Pensioenuitkeringen uit hoofde van herverzekering *	3.667.429	3.355.615
Uitkering technische winstdeling **	(180.055)	410.883
Uitkering overrente gesepareerd beleggingsdepot ^	2.127.446	2.946.854
Omvangskorting basisregeling	0	9.873
Totaal	5.614.820	6.723.225

Ad * Dit betreft de door de herverzekeraar aan het fonds betaalde bedragen met betrekking tot de te verrichten uitkeringen. De van de herverzekeraar ontvangen uitkeringen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2010	2009
Ouderdomspensioen	2.957.356	2.681.393
Prepensioen	138.435	142.275
Ongehuwdenpensioen	9.215	9.037
Nabestaandenpensioen	509.138	478.728
Wezenpensioen	3.701	4.123
Afkopen wegens gering pensioen	49.584	40.059
Uitkeringen uit hoofde van herverzekering	3.667.429	3.355.615

Ad ** Het pensioenfonds heeft, conform lid 5 bijlage V van de verzekeringsovereenkomst, per 1 januari 2014 recht op uitkering van een positief technisch resultaat. Het fonds neemt een niet direct opeisbare vordering op ter grootte van de tussentijdse aandeel cumulatieve opgerente technische winst. De mutatie in deze vordering wordt als bate verantwoord.

Het in het boekjaar verantwoorde bedrag heeft betrekking op de definitieve vaststelling van het technisch resultaat over de voorgaande winstdelingsperiode (2005-2009). Over boekjaar 2010 is een negatief technisch resultaat behaald (ad € 233.253); het aandeel van het fonds hierin bedraagt derhalve nihil.

Ad ^ Deze post is als volgt samengesteld:

	2009	2009
Rendementstoewijzing vrij vermogen	2.069.608	2.884.289
Beheerkosten (inclusief omvangskorting)	57.838	62.565
Uitkering overrente gesepareerd beleggingsdepot	2.127.446	2.946.854

13.3. Overige baten

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2010	2009
Ontvangen pensioenclaims	0	17.963
Interestbaten	283.798	168.609
Verrekening excassokosten	73.151	0
Overige baten	9.044	194
Totaal	365.993	186.766

De interestbaten zijn toegelicht in paragraaf 13.10.

13.4. Pensioenuitkeringen

In totaal is uitgekeerd aan gepensioneerde deelnemers:

	2010	2009
Ouderdomspensioen	2.957.356	2.681.393
Prepensioen	138.435	142.275
Ongehuwdenpensioen	9.215	9.037
Nabestaandenpensioen	509.138	478.728
Wezenpensioen	3.701	4.123
Afkopen wegens gering pensioen	49.584	40.059
Totaal	3.667.429	3.355.615

13.5. Pensioenuitvoeringskosten

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2010	2009
Kosten dienstverlening Sportfondsen Nederland	243.674	236.577
Adviseurkosten	132.427	157.378
Accountantskosten - controle jaarverslag	28.785	34.011
Accountantskosten - controle depotverslag	10.115	8.889
Actuariskosten	12.531	16.295
Bestuurskosten	53.718	61.188
Administratiekostenopslag	321.711	0
Administratiekostenvergoeding	19.550	13.404
Kosten aanvullende rapportages Aegon	7.628	6.159
Contributies	20.219	13.931
Kosten drukwerk	12.401	1.544
Bankkosten	81	80
Totaal	862.840	549.456

De post 'Accountantskosten – controle jaarverslag' heeft betrekking op de controle door KPMG Accountants N.V. van het jaarverslag en de verslagstaten 2010 respectievelijk 2009 (waarbij tevens sprake is van kosten ad € 5.355 respectievelijk € 8.330 met betrekking tot de controle van de basisgegevens).

De post 'Accountantskosten – controle depotverslag' heeft betrekking op de controle door Ernst & Young Accountants LLP van het depotverslag 2010 respectievelijk 2009.

De administratiekostenopslag betreft de aan AEGON verschuldigde administratiekosten. Met ingang van 1 januari 2010 (nieuwe overeenkomst) worden deze kosten afzonderlijk (op basis van handelingentarief) in rekening gebracht. Tot en met boekjaar 2009 was sprake van een opslag voor administratiekosten op de premies en koopsommen; de betreffende kosten waren derhalve onderdeel van de post 'Kosten pensioenopbouw'.

- 13.6. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds
Hier volgt een toelichting op de verschillende componenten van de mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

13.6.1. Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die in het boekjaar zijn toegekend. De samenstelling kan als volgt worden weergegeven:

	2010	2009
Bruto premie	2.988.083	4.212.975
Bruto koopsommen	54.375	50.143
Afkopen aan pensioenfonds	<u>(2.930)</u>	<u>(3.163)</u>
Totaal pensioenopbouw	<u>3.039.528</u>	<u>4.259.955</u>

13.6.2. Indexering en overige toeslagen

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers jaarlijks aan te passen aan de prijsindex. De indexering heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op indexering bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst indexering kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de indexering kan in principe worden ingehaald.

Het pensioenfonds streeft er tevens naar de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. Ook deze indexering heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op indexering bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst indexering kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de indexering kan in principe worden ingehaald.

De samenstelling kan als volgt worden weergegeven:

	2010	2009
Indexatie actieve en arbeidsongeschikte deelnemers	(206.458)	53.461
Indexatie gewezen en gepensioneerde deelnemers	<u>6.404</u>	<u>68.376</u>
Totaal indexatie	<u>(200.054)</u>	<u>121.837</u>

Het negatieve bedrag in 2010 bij de indexatie actieve en arbeidsongeschikte deelnemers wordt veroorzaakt doordat de geschatte koopsom voor de nog te verwerken indexaties voor arbeidsongeschikte deelnemers op een zuivere wijze is vastgesteld. Voorgaande jaren werd de schatting bepaald op basis van de totale reserve van arbeidsongeschikte deelnemers; met ingang van boekjaar 2010 is deze op deelnemersniveau bepaald. Ultimo boekjaar dient nog altijd de indexatie van arbeidsongeschikte deelnemers over 2002 tot en met 2008 te worden verwerkt.

Per 1 januari 2010 heeft geen indexatie plaatsgevonden; per 1 januari 2011 zal eveneens geen indexatie plaatsvinden.

13.6.3. Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 4,0% (2009: 4,0%) voor een bedrag ad € 4.971.428 (2009: € 4.353.397).

13.6.4. Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

De samenstelling kan als volgt worden weergegeven:

	2010	2009
Uitkeringen	(3.617.845)	(3.315.556)
Afkopen klein pensioen	(49.584)	(40.059)
Totaal uitkeringen	<u>(3.667.429)</u>	<u>(3.355.615)</u>

13.6.5. Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

De onttrekking met betrekking tot het verslagjaar bedraagt € 74.091 (vorig jaar € 60.361).

13.6.6. Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente. Het per 31 december gehanteerde intrestpercentage bedraagt 3,46% en is afgeleid van de rentetermijnstructuur, zoals per 31 december 2010 door DNB is gepubliceerd.

De financiële gevolgen uit hoofde van de wijziging van de marktrente met betrekking tot het boekjaar bedraagt € 10.192.517 (vorig jaar: negatief € 5.304.850).

13.6.7. Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder is opgenomen het saldo van de actuarieel benodigde koopsommen voor overgenomen pensioenverplichtingen en de vrijval van de voorziening dat betrekking heeft op het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van overgedragen pensioenverplichtingen.

Het saldo kan als volgt worden weergegeven:

	2010	2009
Koopsom overgenomen waardeoverdracht	286.037	17.819
Afkoop overgedragen waardeoverdrachten	(563.434)	(90.442)
Totaal	<u>(277.397)</u>	<u>(72.623)</u>

13.6.8. Wijziging actuariële grondslagen

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikend van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Op basis van recente ontwikkelingen zijn de actuariële grondslagen in zowel het boekjaar als het voorgaande boekjaar aangepast. Als gevolg van de waargenomen sterfteontwikkeling heeft het bestuur (in overleg met haar adviseur) eind 2009 besloten bij de vaststelling van de pensioenverplichtingen rekening te houden met een opslag ad 4,2%. Deze verzwarende is verantwoord als onderdeel van de wijziging actuariële grondslagen. Vanaf boekjaar 2010 wordt voor de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen gebruik gemaakt van de AG Prognosetafel 2010-2060. Teneinde het effect van de omrekening ten opzichte van de ultimo 2009 gehanteerde schatting weer te geven is de voorziening ultimo 2009 omgerekend op basis van de voor boekjaar 2010 geldende grondslagen.

De financiële gevolgen uit hoofde van de wijziging van de actuariële grondslagen met betrekking tot het boekjaar bedragen € 1.654.346 (vorig jaar: € 5.133.329).

13.6.9. Overige mutaties

Het saldo kan als volgt worden weergegeven:

	2010	2009
Technisch resultaat op sterfte	243.162	(291.396)
Technisch resultaat op arbeidsongeschiktheid	257.887	(242.160)
Totaal	501.049	(533.556)

13.7. Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Het saldo kan als volgt worden weergegeven:

	2010	2009
Pensioenopbouw	(3.039.528)	(4.259.955)
Indexering en overige toeslagen	200.054	(121.837)
Rentetoevoeging	(4.971.428)	(4.353.397)
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	3.667.429	3.355.615
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	74.091	60.361
Wijziging markttrente	(10.192.517)	5.304.850
Wijziging uit hoofde van overdracht rechten	277.397	72.623
Wijziging actuariële uitgangspunten	(1.654.346)	(5.133.329)
Overige mutaties	(501.049)	533.556
Totaal	(16.139.897)	(4.541.513)

13.8. Kosten pensioenopbouw

Dit zijn de aan de herverzekeringsmaatschappij afgedragen bruto premies en koopsommen. Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2010	2009
Bruto premie	2.982.337	4.447.286
Koopsom indexatie actieven en arbeidsongeschikten	(229.534)	34.286
Koopsom indexatie slapers en pensioentrekkenden	6.405	68.376
Koopsom dienstverlating	10.096	59
Backservice koopsom	0	0
Koopsom affinanciering	25.380	50.085
Afkopen aan het pensioenfonds	(2.930)	(3.163)
Garantiekosten	99.485	578.874
Totaal	2.891.240	5.175.803

13.9. Saldo overdracht van rechten

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2010	2009
Overgenomen pensioenverplichtingen	(208.198)	(16.741)
Kosten inkoop pensioenverplichtingen	286.036	17.819
Overgedragen pensioenverplichtingen	507.232	79.179
Baten vrijval pensioenverplichtingen	(563.434)	(90.442)
Totaal	21.636	(10.185)

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of de nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de uitdiensttredingsdatum zijn opgebouwd. De ontvangen koopsommen worden aangewend voor inkoop van extra dienstjaren.

13.10. Intrestbaten en –lasten

Het totaal van de posten intrestbaten en intrestlasten kan als volgt worden gesplitst naar de verschillen onderdelen van baten en lasten:

	2010	2009
Interest bankrekeningen	622	380
Interest rekening courant herverzekeraar	236.134	95.174
Interest rekening courant werkgever	47.042	73.055
Totaal interestbaten	283.798	168.609
Totaal interestlasten	0	0
Totaal saldo interestbaten en -lasten	283.798	168.609

13.11. Aantal personeelsleden

Bij het pensioenfonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn van de werkgever. De hieraan verbonden kosten worden doorbelast aan het fonds en vormen onderdeel van de post 'Dienstverlening Sportfondsen Nederland', zoals verantwoord onder de Pensioenuitvoeringskosten (zie hoofdstuk 13.5).

13.12. Verbonden partijen

Bestuur

Het algemeen bestuur is belast met de vorming van het strategisch beleid en het dagelijks bestuur voert de dagelijkse gang van zaken binnen het pensioenfonds. De bezoldiging over het jaar 2010 voor het algemeen bestuur bedraagt € 10.352 (2009: € 15.332).

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan is belast met het toezicht op het bestuur. De bezoldiging over het jaar 2010 voor de leden van het verantwoordingsorgaan tezamen bedraagt € 370 (2009: € 1.850).

Overige gegevens

14. Bestemming saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Voor het verslagjaar wordt voorgesteld het resultaat als volgt te bestemmen.

	2010
Mutatie Algemene Reserve	2.974.890
Mutatie Reserve technische winstdeling	(180.055)
Totaal bestemming van het resultaat	2.794.835

15. Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Sportfondsen Pensioenfonds te Amsterdam is aan Hewitt Associates B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2010.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening. In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens en de bevindingen van de accountant ten aanzien hiervan zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt voor mijn beoordelingswerkzaamheden heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik onder meer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Ik heb geconstateerd dat de verplichtingen van het pensioenfonds volledig zijn herverzekerd door middel van een garantiecontract en dit betrokken in mijn oordeel.

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, als geheel bezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum ten minste gelijk aan het wettelijk vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een toereikende solvabiliteit.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet met uitzondering van artikel 137 (financiering voorwaardelijke toeslagverlening). Wij hebben niet kunnen vaststellen dat aan artikel 137 is voldaan.

De vermogenspositie van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds is naar mijn mening voldoende.

Amsterdam, 30 juni 2011

Dr. B.J. Wijers
verbonden aan Hewitt Associates B.V.

16. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Het Bestuur van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2010 van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds te Amsterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2010 en de staat van baten en lasten over 2010 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het verslag van het bestuur, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds per 31 december 2010 en van het resultaat over 2010 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het verslag van het bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het verslag van het bestuur, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 30 juni 2011

KPMG ACCOUNTANTS N.V.

M.J. van Ackooij RA